

SVOBODA

РІК XX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 5-ГО ГРУДНЯ 1912. ЧИСЛО 49. VOL. XX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, DECEMBER 5, 1912. No 49.

ПОВІДОМЛЕНЄ.
ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Згідно з статутами Р. Н. Союза § 147 (новий статут) отсим пригадує ся в послідне пп. Урядникам місцевих віддїлів, що наколи котрий відділ не пришле розмету за кождий місяць найдальше до послідного дня в місяци се є до 30-го в такім разі кождий такий відділ буде суспендований та утратить всі права і привілеї до Р. Н. Союза згідно з § 148. стат. Р. Н. Союза (новий статут).

Головн. Уряд Р. Н. С.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ ГРУДЕНЬ 1912.

Член на цїле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного $0.73.

ПРОТОКОЛ

з XII. Головної Конвенції Руського Народного Союза в Америці, котра відбула ся на днях 9—14 вересня 1912 р. в Wilkes Barre, Pa.

(Дальше).

Відділи котрі, приступили від послідної конвенії:

19. Homer, Pa. Возн. Ісуса Хр.
22. Nesquehoning, Pa. Трех Сьвят.
56. Wheeling, W. Va. сьв. Івана Хр.
62. Lopez, Pa. Сестр. Покр. Пр. Бог.
131. Beaver Meadow, Pa. Сест. сьв. Ан.
146. Detroit, Mich. Тов. Ім. Січинськ.
158. Creekside, Pa. сьв. П. і П.
159. Wilmerding, Pa. сьв. Ів. Хрест.
163. Chicago, Ill. Сестр. Пр. Богор.
170. Jersey City, N. J. Тов. Сокіл.
214. Chicago, Ill. сьв. Василия.
220. S. S. Chicago, Ill. сьв. П. і П.
230. Youngstown, O. сьв. Ів. Хрест.
231. Centralia, Pa. сьв. Йосафата.
232. New Alexandria, Pa. Зап. Січ.
233. New York, N. Y. Тов. Богородчани.
263. Fulton, N. Y. Тов. Запор. Січ.
270. Jersey City, N. J. сьв. Ів. Хр.
271. Treskow, Pa. сьв. О. Николая.
286. Stockton, Pa. сьв. Антонія.
287. Carnegie, Pa. Сестр. Прес. Бог.
288. So. Bethlehem, Pa. сьв. Димитр.
289. Elizabeth, N. J. сьв. Василия.
290. Clarksburg, W. Va. сьв. О. Никол.
291. Brooklyn, N. Y. сьв. О. Никол.
292. Detroit, Mich. сьв. Ів. Хрест.
293. Duquesne, Pa. Сестр. Пр. Бог.
294. Madera, Pa. сьв. Арх. Мих.
295. Akron, O. Сош. сьв. Духа.
296. New Kensington, Pa. сьв. Мих.
297. Dravosburg, Pa. Сестр. сьв. Ан.
298. Holden, W. Va. сьв. о. Никол.
299. Kent, Pa. сьв. П. і П.
300. Johnstown, Pa. сьв. о. Никол.
301. Chicago, Ill. сьв. Димитрія.
302. Fogelsville, Pa. сьв. Ів. Хрест.
303. Olwein, Iowa, сьв. Михаїла.
304. Heilwood, Pa. сьв. Николая.
305. Bruceton, Pa. сьв. о. Николая.
306. Cumbola, Pa. сьв. Ів. Хрест.
307. Wilkes Barre, Pa. сестр. сьв. Ан.
208. East St. Louis, Mo. сьв. Мих.
309. Clayville, N. Y. сьв. Михаїла.
310. Hazleton, Pa. сестр. Пр. Богор.
311. New York, N. Y. Тов. Шашкев.
312. Reading, Pa. сьв. о. Николая.
313. Trenton, N. J. Сестр. Пр. Бог.
314. Hazleton, Pa. сьв. Духа.
315. Jersey City, N. J. Сестр. Пр. Д. М.
316. Rochester, N. Y. сьв. Георгія.
318. Northampton, Pa. Сест. сьв. Ольг.
319. Newark, N. J. сьв. О. Николая.
320. Baltimore, Md. сьв. Тройці.
321. Clifton Heights, Pa. Запор. Січ.
322. Tolleston, Ind. сьв. Арх. Мих.
323. Kasas City, Кап. сьв. Володим.
324. Philadelphia, Pa. Тов. Мир.
325. Butler, Pa. сьв. П. і П.
326. Avoca, Pa. сьв. Володимира.
327. Old Forge, Pa. сьв. І. Хрест.
328. Toronto, Ont. Can. сьв. І. Хрест.
330. Little Falls, N. Y. Тов. Зап. Січ.

Відділи, котрі роздвоїли ся.

3. Olyphant, Pa. Бр. сьв. І. Хрест.
47. Ambridge, Pa. сьв. П. і П.
52. Holyoke, Mass. сьв. І. Хрест.
61. Buttler, Pa. сьв. Арх. Мих.
84. Canonsburg, Pa. сьв. Арх. Мих.
86. Olyphant, Pa. Пр. Богородиці.
91. McKees Rocks, Pa. сьв. Дим.
92. Taylor, Pa. сьв. О. Николая.
123. Scranton, Pa. Пр. Діви Марії.
140. Youngstown, O. сьв. Арх. Мих.
149. Lackavanna, N. Y. Пр. Бог.

Злучили ся слід. Відділи.

64. Gradatim, Pa. сьв. П. і П. злуч. з від. 55.
159. Herkimer, N. Y. сьв. П. і П. злуч. з від. 192.

Відділи, котрі виступили від послідної конвенції.

19. Priceburg, Pa. Бр. сьв. Василия.
52. Sunnyside, Pa. сьв. О. Николая.
56. McKees Rocks, Pa. У. Пр. Бог.
62. Monessen, Pa. сьв. І. Хрест.
131. Buffalo, N. Y. Тов. Заок. Укр.
146. McKees Rocks, Pa. сьв. П. і П.
158. New Kenzington, Pa. Тов. Січ.
163. Edmonton, Alta. Сап. Тов. Зоря.
170. Chauncy, Pa. сьв. Ів. Хрест.
214. McKees Rocks, Pa. С. сьв. Надії.
220. Brooklyn, N. Y. Тов. Дністер.
230. Monessen, Pa. С. Н. З. П. Д. М.
231. Scranton, Pa. „ „ „
232. Hinsdale, Pa. сьв. Ів. Хрест.
233. Passaic, N. J. „ „ „
238. New Alexandria, Pa. С. П. Д. М.
240. Phoenixville, Pa. сьв. Володим.
263. McKees Rocks, Pa. сьв. Волод.
270. Youngstown, O. Сест. П. Тройці.
271. Troy, N. Y. Тов. Січ.
280. Buttler, Pa. сьв. П. і П.
289. Scranton, Pa. сьв. Пр. Ілії.
295. So. Omaha, Neb. сьв. О. Ник.

Подрібний виказ членів Р. Н. С.

Члени кляси А. (на цїле посм.).

Місяць і рік	Остало членів	Принято нових	Прийшло з пер. лист.	Пр. з кл. Б.	Вимазано	Взяло пер. лист	Пер. до к. Б.	Умерло	Позістає в Р. Н. С.
1910									
Вересень	12669	322	21	7	160	25	3	10	12789
Жовтень	12789	282	31	7	500	27		11	12571
Падолист	12571	347	57	5	1193	31	2	9	11745
Грудень	11745	469	44	5	368	30	2	6	11857
1911									
Січень	11857	349	20	5	285	33	7	8	11898
Лютий	11898	265	23	7	291	26	12	8	11856
Марець	11856	253	38	7	309	35	5	9	11796
Цьвітень	11796	197	28	9	258	29	3	7	11733
Май	11733	235	25	7	264	20	1	9	11706
Червень	11706	280	16	13	297	20	2	8	11698
Липень	11698	261	30	9	287	25	3	7	11676
Серпень	11676	320	25	14	244	30	2	7	11752
Вересень	11752	261	23	7	227	23	1	7	11785
Жовтень	11785	296	19	4	182	25	6	7	11884
Падолист	11884	256	23	3	203	29	3	5	11926
Грудень	11926	448	28	7	229	26	6	6	12142
1912									
Січень	12142	307	19	12	151	9	6	15	12299
Лютий	12299	251	10	13	184	10	3	10	12376
Марець	12376	278	36	11	279	33	6	11	12372
Цьвітень	12372	260	30	13	269	34	5	9	12359
Май	12359	201	36	11	324	36	6	6	12335
Червень	12335	[illegible]	25	12	[illegible]	28	4	10	12356
Липень	12356	412	29	14	172	39	4	6	12580
Серпень	12580	304	32	17	192	29	2	3	12707
		7196	678	220	7131	643	95	194	

Члени кляси Б. (на пів посм.).

Місяць і рік	Остало членів	Принято нових	Прийшло з пер. лист.	Пр. з кл. А.	Вимазано	Взяло пер. лист	Пер. до к. А.	Умерло	Позістає в Р. Н. С.
1910									
Вересень	1761	53	3	3	54	6	6	1	1745
Жовтень	1745	69	7		95	6	6		1714
Падолист	1714	66	7	2	174	5	5	1	1604
Грудень	1604	102	5	2	84	4	5	2	1608
1911									
Січень	1608	87	1	7	60	3	5		1605
Лютий	1645	61	2	12	72	3	7	1	1637
Марець	1637	103	2	5	85	3	7		1652
Цьвітень	1652	43	7	3	54	1	9	2	1639
Май	1639	83	3	1	80	3	7	1	1635
Червень	1635	84		2	71	4	13	2	1641
Липень	1641	90	4	2	68	5	11	3	1650
Серпень	1650	117	6	3	71	5	12		1688
Вересень	1688	61	4	1	73	2	7		1673
Жовтень	1673	102	4	6	37	4	3		1741
Падолист	1741	46	6	3	79	5	2	2	1708
Грудень	1708	103	1	5	63	1	7		1746
1912									
Січень	1746	53	1	6	31	4	11	1	1789
Лютий	1789	119	3	3	55	2	13		1844
Марець	1844	100	3	6	77	3	1		1864
Цьвітень	1864	89	3	5	61	6	13		1881
Май	1881	73	3	6	87	5	11		1860
Червень	1860	143		4	77	6	13		1913
Липень	1913	133	3	4	63	5	14	1	1970
Серпень	1970	118	4	3	50	5	17	2	2021
		2107	82	94	1735	96	205	19	

Число членів Р. Н. Союза виносить:

На цїле посмертне ... 12.707
На пів посмертного .. 2.201

Разом 14.908

На послїдній Конвенції було:

На цїле посмертне ... 12.669
На пів посмертного .. 1.761

Разом було 14.430 чл.

Союз взріс о 462 членів.

Членів Р. М. Союза по XI. Конвенції було 1.767

Тепер єсть 1.950

Се значить, що Р. М. Союз взріс о 183 членів.

V. Справозданє гол. фінанс. Секретаря, п. Семена Ядловського.

Справозданє касове Р. Н. Союза на XII. Головну Конвенцію в Вілкс Бери, Па. за час 2-ох літ почавши від 1-го серпня 1910 р. до 1-го серпня 1912 року.

Прихід за час 2-ох літ.

Серпень 1910.

За розмет, фонди, орґан і адміністр. плачено 9.790.99
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 439.57

Разом 10.230.56

Вересень 1910.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 13.631.52
За вступ, грамоти, відз. і ин. 391.18

Разом 14.022.70

Жовтень 1910.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 19.254.04
За вступ, грамоти відзн. і ин. 261.11

Разом 19.515.15

Листопад 1910.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 16.039.51
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 366.17

Разом 16.405.68

Грудень 1910.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 16.173.84
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 469.92

Разом 16.643.76

Січень 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 19.113.65
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 313.85

Разом 19.427.50

Лютий 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 16.254.19
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 397.84

Разом 16.652.03

Марець 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 11.678.59
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 228.28

Разом 11.906.87

Цьвітень 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 12.776.09
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 292.17

Разом 13.068.26

Май 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 18.978.55
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 282.29

Разом 19.260.84

Червень 1911.

За розм., фонди, орґан і адміністр. плачено 12.736.72
За вступ, грамоти, відзн. і ин. 427.68

Разом 13.164.40

(Дальше буде).

ДОПИСИ.

З Hazleton, Pa.

В числі 45. „Свободи" вичитав я, що заходом „Українського аматорського Кружка" в Гейзелтон, Па. відбуде ся дня 17. падолиста с. р. театральне представлене „Замрачений Сьвіт".

Мене зібрала цікавість, як то молоді аматори (котрі правдоподібно перший раз виступали на сцену), відограють сю драму, тому то я рішив ся поїхати на се представленє. На моє приємне зачудованє вистава згаданої штуки випала несогірше. Велика галя „Пелес Тиейтер" виповнена була майже по береги, і то не лише Русинами, але також Анґлійцями, Словаками, Литвинами, а навіть Жидами. Аматори відограли свої ролї досить добре. Найлїпше вивязав ся зі своєї задачі Шльомко — арендар (п. А. Гордийчук). Належить ся також признанє Олені—вдові (п-ні К. Кашуба), котра свою ролю відограла знаменито. Марійка, дочка Олени (п-на Ю. Дрань), вивчила ся свою ролю на память дуже добре, однак говорила трохи за скоро і не мала відповідних рухів. Ролю Панька Перкач — війта — відограв п. Т. Поливка досить добре. Присяжного грав п. А. Процько і в перших двох актах тримав ся дуже добре, за те в третім і четвертім акті занадто пересаджував. Ролю Стефана грав п. І. Палагнюк дуже добре, а ролю Миколи (молодий читальник і наречений Марійки) відограв п. О. Шараварко дуже добре, але говорив трохи тихо. Всї другі аматори, котрих імена менї незнані, грали також дуже добре. Видко, що їх режісер п. Михайло Кашуба не мало намучив ся, коли таку трудну штуку як „Замрачений Сьвіт" аматори так добре відограли. А пп. аматори також не мало натрудили ся коло сеї драми, але за те показали чужинцям, що і Русини щось потрафлять. Видко, що Американцям сподобало ся представленє, бо на другий день по представленю появила ся про него похвальна рецензія в анґлійських місцевих ґазетах.

Тут подав я в короткости всї добрі і правдиві прикмети п. п. аматорів, а тепер хочу поробити деякі уваги. Дуже добре булоб, щоби наші аматори перед представленем, а також підчас представленя, не уживали ніяких трунків, а там, де сего вимагає потреба, закроплювали ся чимсь „мягким"... Аматор з „сухою головою" був би певний себе, далеко лїпше відограв би свою ролю і певно, що по скінченім акті жаден з п. п. аматорів не лишив би ся перед куртиною, як се стало ся в Гейзелтонї, Па. Не зашкодить також звернути увагу паням аматоркам, щоби уважали на те, що характеризатор не мало задає собі працї, коли з молоденької дівчини має зробити старшу особу, відповідну її ролї і віку. Однак зауважав я вже нераз, що така панночка сейчас по охарактеризованю піде десь в кут, обітре ся хустинкою і по цїлїй параді. А з того виходить таке, що її дочка виглядає старшою о кілька літ від матери.

Сподїю ся, що за те нїхто не повинен гнївати ся на мене. Я не хочу нїкого образити, лише подаю добрі ради і сподїваю ся, що бодай десятий схоче покористувати ся ними.

А „Руському аматорському Кружку" в Гейзелтон, Па. желаю доброго успіху, щоби й на дальше занимав ся і учив ся представлень, щоби показав, що „руська дума, руська пісня не вмре, не загине, і оживе слава Руси, слава України!" *Гість.*

З Ford City, Pa.

В 46-ім ч. „Свободи" поміщена була допись якогось-там „Гостя з подорожи". Він пише, що коли мало зачинати ся представленє, кількох Русинів (се мали бути проводирі місцевої „Січи") забавляли ся з Поляками і Словаками, граючи в більярд і попиваючи пиво. Се цїлковита неправда, бо проводирі місцевої „Січи" суть люди бізнесові і не мають часу грати в більярд в суботу (в той день відбувало ся власне представленє). Неправда, буцїм то січовики самі на представленя не ходять та ще і других від сего відмовляють. Січовики нїкого від представленя не відмовляли, а навіть самі брали в нїм участь, бо жена предсїдателя Тов. „Зап. Січ" була аматоркою відограної оперетки, а другі січовики удержували на салї порядок підчас представленя.

Що до обставин місцевих в нашій громадї, то також той подорожний написав неправду. Єсть тут три руські товариства: два належать до Р. Н. Союза, а одно до Соединенія. Всї жиють в згодї, мов три рідні братя. Перед кількома тижнями Тов. „Зап. Січ" уладило вечірну школу. Церков маємо тут нову, до укінчення котрої причинив ся теперішний наш парох, о. С. Ващишин. Всї громадяни жиють з Богом, окрім, розумїє ся, кількох кертиць в роді того, що їхав з Бофало і вступив по дорозї до Форд Сіти... Вони риють тільки сподом, бо верхом дух народний і сьвітло „Січи" їх убиває.

Не хочемо тут полемізувати довше з тим якимсь „гостем", бо шкода часу і атласу... „Запорожська Січ" не боїть ся нічиїх наклепів і нічиєї критики. Вона стоїть кріпко при народнім прапорі, держить ся щиро нашої найбільшої орґанізації, Р. Н. Союза, і по змозї своїх сил дбає заєдно о побільшенє своїх рядів та о просьвіту своїх членів.

За Уряд Тов. „Запорожська Січ", від. 187 Р. Н. С.: *Ів. Чешановський, предс.; Андр. Бобак, кас.; Йосиф Теплий, секр. і орґанізатор.* (Печать місц. від. Р. Н. С.).

З Gary, Ind.

Від повітря, глада, огня і Каїнового племени сохрани нас Господи! Се Каїнове племя розгулялось тут в Ґери, гейби які янїчари на поли війни. Се Каїнове племя робило тут в нашій місцевости паради і погроми проти нашого визвольного руху. Се Каїнове племя запросило собі на ту параду бородатого Платона, котрий накинув ся на Українцїв з цїлою завзятістю. Сей „русскій святитель" замість проповідати Христову науку, став потїшати руських виродів, що Москаль прийде незадовго і виріже Українцїв до ноги. „Не довго вам — каже — терпіти від мазепинцїв в австрійській державі. Салдати прийдуть до Галичини і зроблять вашому терпїню конець! Галицькі „русскіе" проливали на полях Мадженти і Сольферіно свою російську кров за Австрію, а вона, невдячна, відобрала їм за те всї права: знесла російську мову в Галичинї, скасувала російську азбуку, а нинї карає навіть галицьких Москалів за сьпіванє російських пісень" і т. д.

Се Каїнове племя заприсягло вести борбу з Українцями. Безсоромне переступство кацапів, якого у нас нїхто не бачив, а яке в десятеро перевисшає польських посїпак; їх крайна підлота і безхарактерність, яку наносять у приватні зносини з людьми — заставили мене забрати слово в тій справі, аби як слїд напятнувати те Каїнове племя за пролив братньої крови, за розбите народних сил, за сїянє ненависти і погорди до наших найдорожших народних сьвятощів, за плюгавленє невинних хлопських душ, за перекупство і зневіру. Від нинї я вже не буду називати наших зрадників-янїчарів анї москвофілами, анї русофілами, анї кацапами, а буду називати їх „**Каїновим племенем**", бо вони, сї погани, на ту назву вповні заслугують! Їх поведенє нагадує дуже поведенє біблїйного Каїна.

Комуж не знана повість про Адамових синів, праведного Авля і лукавого Каїна, що то по словам біблїйної історії став першим братоубійцем, та перший вмачав свої руки в крови рідного брата? Комуж не відома та страшна кара, яку наложив на Каїна Господь, проклинаючи його і його поколїнє? Сей проклін ішов слїд в слїд за Каїном, а куди-б він не прийшов, лишав за собою всюди проклятє. Блукав ся як волоцюга з місця на місце по тернистій дорозї житя, совість його гризла, спокійної хвилї не мав той проклятий окаянник Каїн!

Каїнове племя не загибло і досі; лишило ся воно на пострах цїлій людскости, неначе для відзначення чесноти, яка виходить тим яснїйша, коли Каїнове племя сїє ненависть, зависть і злобу. В нашім народї не бракує також Каїнового племени. Се Каїнове племя знищило княжу Русь, се Каїнове племя перейшло на сторону Ляхів по татарськім лихолїтю, се Каїнове племя зруйнувало самостійність України і помогло Москалям доконати рідну Матір-Січ, а нинї се Каїнове племя, приодїте в янїчарську одїж, запродує наш нарід, що-йно розбуджений з вікового сну, московському цареви за рублї. Руська сїмя, збуджена з темноти, зачала працювати над собою, а Каїнове племя кпить собі з сеї роботи! Комуж не звісне се Каїнове племя на нашім плейзї і в цїлій Америцї? В Галичинї заложили собі потомки проклятого Каїна на кпини і на роздор подібні до наших товариства, аби замість просьвіти сїяти темноту і зраду. Цїлий руський нарід боре ся за реформу виборчу до галицького сойму, за свій університет, за народне шкільництво і за всї йому приналежні права, а Каїнове племя мовчить як закляте і гниє у своїх норах та розкрадає народне добро тай рублї, присланї на жир з кровавих рук московського царя.

Українські партії ідуть з запалом у виборчий бій, осьвідомляють нарід, орґанізують його, гуртують в товариства, а Каїнове племя, в порозуміню з Ляхами, хрунями і всїлякими посїпаками, розбиває народну єдність. Боре ся українська молодїж за свою найвисшу школу, а Каїнове племя, до спілки з вшехпольськими хулїґанами нищить українські доми і товариства. Діяло ся се по памятнім акті з 12. цьвітня 1908 р. і по кровавих подіях з 1. липня 1910 р. Тодї Каїнове племя вирекло ся руської сїмї і перейшло в ляцький табор. Каїнове племя годить ся на новий ляцький „проект на знищенє Русї", але наш нарід пізнав ся на тих паршивих псах і гнав їх від себе мов заразу!

То так стоять річи в Галичинї, а що дїє ся тут в Америцї, на вільній земли Вашинґтона?... І тут не забракло Каїнового племени! Се Каїнове племя перетягає неграмотних Лемків на цареславіє, захвалює перед ними російського Николая-вешателя, засипує звідси цїлу Лемківщину своєю підлою пресою, яку оплачує кровавицею бідного народа, що також дав ся йому перекупити, по церквах продає пашквільну шмату „Рускій Еміґрант", з церковних проповідниць голосить, замість християнської любови: ріж, бий, мордуй Українцїв! Прямо годї повірити, аби в нутрі якого народа найшли ся Іроди в так великім числї, як се, на жаль, діє ся у нас! Ніж, палка, револьвер і водка — се їх культурні знамена, се емблеми, які сї розбишаки можуть сьміло додати до свого чорного прапора, поплямленого царатом неповинно кровю братів.

Ось, се робота Каїнового племени, московських запроданцїв!

Колиж ти, нещасний народе, проженеш се Каїнове племя від себе? Колиж прийде той час, що ти, народе, не будеш терпіти безличних розбоїв від Каїнового племени? О, здобуть ся, народе, на рішучий крок і вкороти хулїґанські подвиги чорної сотнї, яка так цинїчно, так безсердечно плюгавить наше чесне імя і наносить нам нечесть перед цїлим культурним сьвітом. Народе! Не стикай ся нїколи з Каїновим племенем, бо проклін божий упаде на тебе і на твої дїти!

Урядник одного укр. Братства.

З St. Louis, Mo.

До недавна ми тут всї спали, але з часом обудили ся і зачали трошки працювати, як і другі люди. До тепер нїхто про нас не знав, як і що робимо, аж п. Валевський написав дещо у своїй недавній дописи. До сеї дописи я позволю собі додати деякі подробиці. І так:

Тому 4 місяцї заложили ми тут товариство „Боян" і аматорський кружок, а відтак „Запорожську Січ". Усе те зробило ся за порадою і помочию місцевого душпастиря, о. В. Жолдака і місцевого дякоучителя, п. П. Дмитрика, який недавно сюди приїхав і взяв ся відразу до шпрої працї.

Минуло тому кілька недїль, як ми тут мали невеличкий але гарний концерт, на котрім відсьпівано кілька народних пісень. Другим разом відограли ми представленє „Убійники", яке випало знаменито тому, що аматори суть дбалї і дають ся легко научити, бо суть людьми здібними. Такі аматори можуть виступати не тільки межи своїми, але і межи чужими людьми.

В недїлю 24. падолиста с. р. відбуло ся в церковній галї представленє „Дцко Сват", котре також випало дуже гарно. В тім представленю брали участь слїдуючі аматори: п. С. Макара грав ролю Жида. Він відзначив ся особливо тим, що говорив виразно і помалу. Добре поводив ся на сценї п. І. Мудрейко, котрий грав ролю вдоуженого дяка-пияка. Сей аматор визначає ся також дуже гарним басовим голосом. Не менше відзначив ся п. А. Репа в ролї дяка-пияка. Ролю Федя відограв гарно п. С. Стецик, що був любовником Галї. Ролю Якова, брата Ксені, відограв п. Д. Коштовський, котрий має дуже сильний і мельодійний контра-басовий голос. З дівчат грали отсї: п-на Ю. Копча ролю Гальки, а п-на Р. Руджик ролю матери Гальки Обі не водили ся на сценї свобідно і своєю грою вдоволили публику.

Пп. С. Макара, І. Мудрейко, А. Репа, С. Стецик і Д. Коштовський суть дуже добрими і здібними людьми. Вони дбають о церкву, а рівнож о школу, яку тепер засновано межи нашими Русинами в Ст. Луїс. Коби було ще більше таких молодцїв як висше згадані, то було би гаразд, але, на жаль, якось більше нема.

Думаю, що коли наші парохіяни будуть так і на далї дбати о свою церков і школу, то наша руська громада вибє ся на одно з перших місць на американській Руси. Лиш одно мушу замітити. Межи нашими громадянами находить ся кілька таких одиниць, котрі занадто високо ставлять своє власне „я". Колиб сего не було, то ми поступали би о много скорше наперед. Та дасть Бог, що люди вразумлять ся і всьо буде... ол райт!

Член від. 14 Р. Н. С. в Ст. Луїс, Мо.

МАРК ТВЕЙН.

ПРИНЦ І НУЖДАР

З англійської мови

переклав

ВОЛОДИМИР ДЕРЖИРУКА.

1912.
Накладом і друком „Свободи", 83 Grand St.,
JERSEY CITY, N. J.

I.

Як народив ся принц, а як жебран?

В другій четвертині шіснацятого столітя, одного осінного дня, народив ся в Лондоні*) убогій родині син Кенти, а родичі дуже були нераді новому гостеви.

Того самого дня побачив сьвітло денне син Тюдорів, довго ожиданий і горячо бажаний. Не лиш династія, але ціла Англія з нетерпеливостю чекала щасливого народженя сеї дитини, а так довго вже надармо благав нарід Всевишнього о сповнене сего бажаня, що люди майже від розуму відходили з радости. Були такі, що, стрінувши ся серед міських вулиць з мало-знаною людиною, стискали ся і з утіхи заливали ся сльозами. Всякі обовязки й занятя устали, мов в день якого великого торжества. Богачі й бідолахи, могучі й понижені, після спромоги, забавляли ся, сьпівали й гуляли

---

*) Лондон, великанське місто, столиця Англії.

ка; кілька подертих лахів — се їх цілий стрій. Мати була зовсім до них подібна, а батько і бабуня були, коли поминути вже нужду, ще й лихі: при нагоді запивали ся до нестями і тоді били ся між собою а діставало ся стусанів комубудь, хто лиш навинув ся. Чи пиніі, чи тверезі, проклинали й верещали безнастанно.

Томко Кенти був по званю злодієм, а мати його мантійкою; діти рівнож привикли до жебраня; та до крадіжи якось не були похопні.

В тім забудованю, серед зіпсованих нуждарів, мешкав чесний старий сьвященик, о. Андрій, що його казав король прогнати з родинних сторін. О. Андрій научив Томка читати й писати, навіть показав йому трохи латини. Він бажав також привчити дечого й дівчата, але Ганна й Марійка боялп ся, щоб товаришки не висьміяли їх за те, що вони учать ся таких дивоглядних річий.

В цілім Оффал-корт було так само, як в родині Кенти. Піяньство, верески, сварки — були що дня, а покровавлені голови були так звичайною появою, як голод. Мимотого малий Томко не почував себе нещасливим, бо нічого ліпшого не бачив, тож своє положенє уважав за найбільше в житю можливе.

Як вертав вечером до дому з порожними ру-

ками, знав наперед, що батько буде бити серед найпоганійших проклонів а опісля попаде в руки своєї безсердечної бабуні, що звичайно, ще гірше обходила ся з ним. А серед ночи присувала ся до нього тихесенько його голодна матінка і давала йому кусень хліба, що його сама собі віднялa від уст. Як се бачив батько, то бив, кілько влізло ся.

Однак, як я сказав, Томко вдоволяв ся своєю судьбою, особливо літом. Жебрати було заказано і за се карали дуже строго і Томко тоді тільки жебрав, як був голодний, або, коли бояв ся батькових буків. Довго перележував він у о. Андрія і слухав оповідань, дивоглядних казок і історій, в котрих великани й чарівниці, карлики й духи, зачаровані замки й лицарі пересували ся перед його уявою. Поволи заповнили ті образи так його мозок, що нераз в ночи, коли лежав на мерві голодний і вибитий, забував біль і удари, бо жива уява прикликувала до його памяти щасливе житє рознещеного князя в королївській палатї і тоді дуже бажав на власні очі побачити правдивого князя. Раз сказав своє бажанє товаришам, однак вони висьміяли його так немилосерно, що він не важив ся другий раз згадувати про се.

зяблий Томко, босий, по вузких вуличках, положених між Мінсінг-Лейн а Іст-Чері. Було мрачно й непривітно, падав студений дощ. Лакомо глядів Томко у вікна народних гостинниць, де стояли страви зовсім не такі знамениті; та голодному хлопчині видали ся вони знаменитими ласощами, яких він ще ніколи не заїдав! Пізним вечером вернув перемоклий і умучений домів: навіть батькови й бабуни стало трохи жаль і вони дали йому ледви по стусанови і відослали на спочинок. Біль, голод і дикий вереск не давали заснути. Вкінци його думки перейшли в сонні мрії і він побачив себе у величавій палаті, де богато убрані потомки княжої родини окружили його з почетєю, а численні слуги сповняли точно кожде його бажанє.

Ходив, немов в морю сьвітла, достойні пані й панове слухали його слів, небесні сьпіви пестили ухо, райські пахощі наповняли воздух. А він ступав звільна серед торжественного збору, що розступав ся перед ним з почестю; він чув ся щасливим, уважаючи на слова, або кивненя руки княжого сина.

А коли пробудив ся на другий день в звичайнім, нужденнім окруженю, огорнуло його чувство страшної недолї.

І заплакав ревними сльозами так сердечно, неначе-б його серце мало розколоти ся.

III.

Томко стрічає князя.

Томко устав голодний, — і голодний блукав по вулицях, хоч мало відчував свій голод, бо сни минулої ночи огорнули ціле його єство. Йшов крізь Сіти, не зважаючи, куди йде, не знаючи, що дїєть ся довкруги нього. Не одно почув нелаcкаве слово, не одного дістав стусана, однак не звертав на се уваги. Дістав ся до Темпл-Бар, де ще ніколи не був.

Постояв хвильку і застановив ся, та овіяний безнастанними мріями, поплентав ся далї, поки не минув мурів міста. З одного боку дороги тягнув ся ряд домів, а з другого стояли розкинені одинцем великі палати богачів-лордів і панів-дуків, що мали розлогі городи, положені між палатами а берегами Тамізи.

Вкінци дістав ся до села Черінг і задержав ся перед величавим хрестом; його поставив якийсь князь, чудом вибавлений з рук злочинців. По хорошій стежинї ступав далї, поки не прийшов перед палату великого кардинала Вольфа; тепер зміряв до королївської палати Вестмінстер.

Жовніри віддали князеви честь оружем, отворили браму, опісля ще раз поклонили ся, коли „принц нужди", в подертім одіню переступав поріг, щоби зблизити ся до богача й володаря, до земської величи.

— Здаєть ся менї, що ти умучений і голодний і по нелюдськи обійшли ся з тобою. Ходи за мною! — сказав Едвард Тюдор.

Шістьох слуг скочило до нього, та Едвард княжим рухом руки казав їм відійти; сам попровадив Томка сходами до прегарної кімнати, що була його канцеляріею. На приказ князя принесли слуги сніданє, про яке Томко навіть не читав в книжках. З незрівнаною повагою і гідністю відправив князь слуги, щоб їх присутність не пригнобляла надто його бідолашного гостя; сам сів при нїм і, коли сей заїдав смачно, спитав:

— Як ти називаєш ся?

— Томко Кенти, за вашим призволенем.

— Цікаве імя! А де мешкаєш?

— В Сіти, пане, в Оффал-корт, недалеко Пуддінг-Лейн.

— Оффал-корт? Я ще не чув про таку вулицю. Маєш родичів?

— Маю, принце, ще й бабуню маю, та вона мене не обходить; нехай менї Бог простить, коли

Отся повість найславнійшого американського гумориста була друкована в додатку до галицької часописи „Народне слово" і вийшла опісля окремою відбиткою в р. 1908. Незвичайно велике заїкавлене в кругах читачів „Народного Слова" змістом оповіданя — викликало у мене бажане подати сю повість широким кругам Русинів американських. Тому, що сю річ перекладав я свого часу з нїмецької мови і чимало неточностий а навіть промахів річевих вкрало ся в переклад, я порівняв його тепер з анґлійським ориґіналом і виправив в дечім мову. Давнїйший заголовок „КНЯЗЬ І ЖЕБРАК" змінив я, відповідно до ориґіналу, на „ПРИНЦ І НУЖДАР", що впрочім не впливає на саму річ.

ПЕРЕКЛАДЧИК.

Скрентон, Па., — 31-го жовтня 1912.

днем і ночю. В день відбували ся величні торжества й забави на міських вулицях... Фани повівали з бальконів і дахів... А в ночи палали огнї на рогах вулиць а довкруги веселили ся товпи народу.

Цїла Анґлїя говорила лиш про новонародженого Едварда Тюдор, принца Валїї, що окутаний в дорогоцїнні пеленки, спав на шовкових подушках, не знаючи зовсїм, яке замішане викликало його народжене; тай не розумів він, що йому услугують найможнїйші панове й пані держави. Імовірно, хочби дитина була про се знала, була-б байдужно принимала усї знаки пошанованя.

Про Томка Кенти, другого хлопчика, ніхто не говорив, тільки жебрача його родина, бо був він для неї новою бідою. Дитина лежала в нужденній кімнатї, окутана в лахи...

II.

Дещо про молодість Томка.

Про перші роки його дитиньства змовчимо.

Тодїшний Лондон мав вже близько півтора тисячи літ і мешкало в нїм сто тисяч мешканців; було се отже величезне місто. І се правда, як нехто говорив, що в містї тім живе два рази тіль-

ко людий. Вулицї були вузонькі і нехарні, особливо в части, положеній близько лондонського моста, де були деревляні забудованя; саме там мешкав Томко Кенти. Ряди домів виставали в гору понад низші, а поверхи йшли в гору щораз вузшими рядами. Шкалубини між тяжкими, до купи збитими, платвами, були старанно забиті й побілені вапном; а платви були закрашені на червоно, голубо або чорно, відповідно до смаку властителя; се був справдї цїкавий вид. Вузонькі вікна, заставлені подовгастими шибками, держали ся на завісах, як двері і не відмикали ся на вні.

Хатина, що в нїй мешкав Томків батько, стояла в вузкій, смердячій вулицї. Звала ся вона Оффал-корт і виходила на вулицю Пуддінґ-Лейн. Хатина невеличка, переповнена жебраками, здавало ся, туй-туй упаде. Родина Кенти мешкала в одній кімнатцї на третім поверсї. В кутї стояв тапчан, де спали родичі. А Томко з бабунею і двома сестрами, Ганною й Марійкою, могли спати на підлозї, де тільки їм подобало ся. Кілька подертих ряден, до того трохи мерви, лежало в кутї кімнатки; відси брав кождий для себе всьо потрібне, а ранком клав на своє місце.

Ганна й Марійка, близнята, мали вже коло пятнацять літ. Були се наївні і моральні дївчат-

Часто читав сам старі книги о. Андрія і питав про зміст і всьо, що тільки читав і про що мріяв, викликувало поволи велику зміну в його душі. Подерте одїнє, нехарність, що його окружала, стала для нього осоружною і він хотів особливо убрати ся лїпше і опрятнїйше. Хоч любив ще й тепер бавити ся в поросї, так, коли купав ся в Тамізї, передумував, як купіль вибілює і скріпляє.

Не бракло Томкови розривки, бо бігав все на всї ярмарки, що відбували ся недалечко. Часом, як який високий достойник попав в неласку короля і тодї його везла водою королївська сторожа до Тавру*), то мешканцї Лондону мали безплатне представлене. Як палили живцем на Смітфілд безталанну Анну Ескерн і трьох її товаришів, Томко був присутний і байдужно слухав слів епископа, що скріпляв у вірі нещасні жертви. Коли все взяти разом, житє Томка не було одностайне. В душі його вилонювали ся щораз то нові замисли. Перестав мріяти о княжім житю а несвідомо зачав поводити ся, мов король. Спосіб говореня і цїле його заховане було повне поваги й гідности. Товариші сьміяли ся початково з нього,

*) Тавр, тюрма для політичних засланців.

опісля зачали його подивляти, а вкінци шанувати, як щось висшого. Такий прецїнь був учений і мудрий! Навіть в очах родичів був він дивним і незвичайним хлопцем, бо його товариші розказували всьо, що робив Томко. Нераз радили ся його старші люди, коли не знали, що робити і чудували ся по причинї його второпности. Тільки власна родина не добачувала у нїм чогось незвичайного, для неї не був він героєм.

Небавом зібрав він коло себе „двір", сам оголосив себе принцом, товаришів іменував прибічною сторожию; одного зробив шамбеляном, другого підчашим, инших панами й дамами двора: їм казав віддавати собі знаки пошанованя, про які начитав ся в старих книгах о. Андрія. Опісля радив з ними торжественно над важними справами вимріяної держави і видавав прикази міністрам, війську й фльотї. По сїй роботї обдертий хлопчина вижебрував кілька центів, з'їдав кусень хлїба, діставав чимало буків і стусанів і клав ся на мерві, щоб далї мріяти.

Горяче бажане: хоч раз побачити правдивого принца, росло в нїм щораз-то більше, аж запанувало над всякими иншими його бажанями й виповнило цїлу душу хлопчини.

Одного хмарного, зимового дня бігав пере-

З подивом дивив ся він на великанський будинок з широкими бічними крилами, сумними, грізними вежами й баштами, високою входовою брамою із золоченою решіткою, перед котрою, крім віднак державної власти в Анґлїї, лежали велити-льви, витесані з ґраніту. Чиж тепер не може він заспокоїти горячого свойого бажаня? Саме стояв перед королївським замком; коли-б Бог був ласкав, то міг би побачити правдивого принца.

По кождій сторонї брами стояв мов камінна статуя, жовнїр, окритий від ніг до голови лискучою сталею. У відповіднім віддаленю задержало ся кількох селян і міщан, що дивили ся на княжу виставність. Золочені карити, а в них горді дворяни, окружені слугами, у богатих строях, в'їздкали головною брамою на майдан перед палатою.

З біючим серцем, поволи й обережно пересунув ся обдертюх-Томко біля жовнїрів. Нараз крізь позолочену решітку відкрив ся його очам такий вид, що мало-що не крикнув з радости. На замковім подвірю стояв хороший хлопчина з лицем трохи опаленим від сонця. Його одїнє з дорогого шовку блестїло від дорогих камінів; коло боку мав меч, прикрашений дорогоцїнностями. Хороші черевички на червоних обцасах, а голову

покривала зручно наложена, червона, оксамітна шапочка, а при нїй пера, прикріплені стрійною спинкою. Біля нього стояло кількох богато убраних панів, що услугували хлопчинї.

О, се певно був принц, правдива королївська дитина! Бажане серця молодого жебрака мало тепер сповнити ся!

Чим мерщій, з широко отвореними очима, почав приглядати ся йому точнїйше і бажав зблизити ся до нього. Не знаючи, що робить, притулив лице до решітки. Тодї жовнїр-вартовий зловив його за карк і кинув далеко між цїкавих видців.

— Не зближай ся сюди, дїдоводе! — крикнув жовнїр, а товпа зареготала ся і почала потручувати хлопчиною. На той вид лице князя сильно почервонїло, в очах загорів огонь; він прискочив до брами і з гнївом закричав:

— Як сьмієш так лихо обходити ся з тим бідним хлопчиною, хочби він був найнизший слуга мойого батька-короля! Отвори браму і впусти сього бідолаху!

Товпа скинула шапки й капелюхи з голови; як перше вона була вдоволена лихим поведенєм жовнїра, так тепер похвалила доброту князя і закричала голосно: **Най живе князь Валії!**

КАЛЄНДАР.

ГРУДЕНЬ.

[illegible]	Днї	Руські сьвята
5	Четвер	Филимона
6	Пятн.	Григорія еп.
8	Субота	Катерини вм.
9	Неділя	Климентія п.
10	Понед.	Алипа. Якова
11	Вівтор.	Якова Ром.
12	Середа	Стефана

НОВИНКИ.

П. Семен Демидчук просить нас зазначити у „Свободї", що він задержить ся в Канадї ще цїлий сей місяць і доперва з початком січня 1913 р. поверне назад до Злучених Держав. За той час наші руські громади, котрі лежать по дорозї з Вінніпеґу через Шікаґо до Ню Йорку, повинні відповідно приготовити ся, щоби могли запросити дорогого галицького гостя до себе та послухати з його уст дещо цїкавого про старий край. Розумієть ся, що п. Демидчук мусить вже заздалегідь знати, котра руська громада бажає його мати у себе, тому наші передові люди нехай вже тепер порозуміють ся з п. Демидчуком, щоб опісля не було якого наріканя. Всякі листи в тій справі просимо надсилати до нашої редакції (з дописскою: для п. Демидчука), а ми вже вишлемо усі ті письма на кождочасну адресу п. Демидчука, котрий, переносячи ся з місця на місце, дає нам завсїгди наперед знати, де за ним треба глядати. До кінця сего місяця адреса п. Демидчука звучить: Mr. S. Demydtchuk, c|o J. D. Ferley, P. O. Box 3626, Winnipeg, Man., Can.

Отворенє школи жіночого господарства. Дня 7. м. м. відбуло ся торжественне отворенє першої української школи жіночого господарства товариства „Просьвіти" в Угерцях винявських рудецького повіту, в маєтку подарованім товариству б. п. Мих. Малецьким. В торжестві взяли участь відпоручники околичних і львівських українських товариств і сотки народа. Школа має дві учительки і 16 учениць. Є се дївчата у віцї 16—18 років, дочки самостійних, переважно заможних господарів.

Російська пропаганда в Галичинї. З Коломиї доносять, що один з тамошних адвокатів москвофілів звернув ся листовно до офіцирів, які стоять там залогою, з предложенєм, щоби вступили до російської армії, де чекає їх сьвітла карієра. Офіцири мають наперед перейти курс російської мови, а відтак можуть вступити до російських полків.

Скандал в польській ґімназії. В польській ґімназії в Перемишли посварив ся професор Попєль з директором Боярским і побив директора в присутности учеників. Шкільні власти замняли цїлу справу, бо ходить о польську школу. Як би таке стало ся в руській ґімназії, то Поляки наробили би крику на цїлий сьвіт. А так, тихо, ша, бо то „цо іннеґо".

Чим займають ся наші москвофіли при війську. В Перемишли арештовано кількох вояків 77 п. п., у котрих при ревізії найдено компромітуючі докази, що вони займали ся шпіґунством в користь Росії. Арештовані вояки походять з сїл заражених москвофільством (77 полк рекрутуєть ся із Самбірщини). Всїх відставлено до ґарнїзонової вязниці.

Примірний посол. Польського посла Єдинака потягнув суд до відвічальности за дуже „неполїтичний" вчинок. П. посол виманив пашпорт на худобу та хотів при його помочи експедіювати до Відня хору безрогу. Комісія для посольскої недоторканости рішила видати посла Єдинака судови, зазначуючи, що провина посла Єдинака зовсїм не стоїть у звязи з посольскою діяльностию.

Польщенє виділеної Холмщини. Поляки почали в останнім часї дуже енерґічно закуповувати землї в Холмщинї. З сього приводу істинно-русский „Холмскій Листокъ" бє на тревогу та домагаєть ся, щоби правительство заборонило в сїм краю продавати землю Полякам.

Недуга царевича. Остаточно появив ся про причину недуги царевича і урядовий комунікат. Він звучить: Престолонаслідник в перших днях побуту в Біловежи, скачучи до човна, зробив за великий крок, в наслідок чого 20. вересня занедужав і витворило ся болюче опухлене в пахвині і виплив до черевної ями. 11-го жовтня, як вже стан здоровля поправив ся, наступило знов погіршене через необережне порушене. Тепер треба довшого часу, поки престолонаслідник вилїчить ся, бо він хорий також на анемію.

Суд над пруським шпіоном. Варшавська судова палата по двох днях розправи засудила обжалованого за шпіонажу пруського поручника Дама на лишене прав і 5-тилїтну каторгу. До часу правосильности присуду лишено Дама на вільній стопі за кавцією 30.000 марок.

Ким послугують ся Росія. В Перемишли арештовано недавно повійницю, якусь Олєсякову, що стояла на службі Росії, вивідуючи про річи, важні для російського генерального штабу. Крім неї арештовано шайку, зложену з чотирох инших осіб, за ту саму провину.

Печатане сербських банкнотів в Празї. Сербське правительство переказало ческому заведеню „Унїя" в Празї, випечатати сербські банкноти за 2 міліони динарів. Мають се бути одно, дво і двайцять динарові банкноти.

Також елементарні нещастя. Станиславівський уряд податковий уже порозсилав екзекуторів податкових по селах. Те саме стало ся також і в инших повітах.

Царський мотив помилуваня. Салдата Бахуріна, якого 23. жовтня засуджено на примусові роботи за те, що підчас московської військової паради виступив з рядів і не зважаючи на всї стримуваня, наблизив ся до царя, щоб передати йому просьбу, помилувано. Деціз в сїй справі звучить: „Вїсловлюючи подяку за ласку Богови, котрий дозволив на подужане престолонаслїдника, дарую Бахуринови його важку вину".

Торговля людським товаром. У Львові арештовано перед кількома днями торговельника дївчатами В. Бляштайна з Глинян. Приїхав він сюди з Америки по сьвіжий товар. — В Збаражи арештовано знов Лаврентия Коваля з Росії, котрий в товаристві 15-лїтної Юлїї їхав до Арґентини, щоб її віддати до дому розпусти.

Катастрофа в тунели. Недалеко буковинської границї лучила ся 12. м. м. на російській території важка пригода зелїзнична. Поїзд, що виїздить з російської Новоселиці о 10-ій год. вночи, переходить через тунель, який є поміж Сальдипештами і Рибницею. Як поїзд був уже в половині тунелю, спав нагло кількасотнаровий камінний бльок та розторощив машину, почтовий віз і три ваґони. Пятнайцять осіб втратило житє, а 19 є тяжко ранених.

Крадежі. В Н. Санчи арештовано Стефана Малярчика, листоноса в почтовім уряді на зелїзничім дворци, за те, що викрадав гроші з американських листів. Начальник почти приловив його на крадежи 18 листів. — З нагоди шконтра почти в Буківському коло Сянока виявила ся в касі недостача понад 2.600 корон. Почтмайстер І. Адам утік в незвістні напрямі. Вислано за ним стежні листи, однак доси без успіху.

Також спосіб на зливні дощі. В селї Альшорапош, ціпського комітату на Угорщині, помер сими днями пастух Йосиф Пітоняк, котрого знали в цїлій околиці яко знахора, а місцеві селяни набрали того переконаня, що то ніхто инший лиш померший знахор тому винуватий, що падуть безнастанні зливні дощі. Коли слота понищила їм всї плоди, взяла їх така лють, що постановили в оригінальний спосіб зробити конець слоті. Пішли всї громадно на кладовище, відкопали там тїло Пітоняка і спалили на приготовленім вже наперед кострі. За той забобон будуть тепер мусїли відповідати перед судом, бо жандармерія розвела вже дохоженя в сїй справі.

Чим займають ся жидівські рабіни? До Львова приїхав сивий рабін Арон Сакс і замешкав в роскішнім готелю. Полїція, якій поведене рабіна показало ся підозрілим, почала за ним слїдити. Показало ся, що жидівський духовник займав ся вивозом „людського товару" до домів розпусти. Рабіна посаджено в арештї.

Наслідки сьогорічної слоти в селї Мшанци (старосамбірського повіта). До „Дїла" пишуть: Вже серпень був перепадистий, день, два було погідно, а відтак перепадував дощ, а навіть була щось зо два рази сильна буря, що повибивала зерно з соломи. Стала слота почала ся 1-го вересня і перетревала з малими перервами аж до 24-го жовтня, а того дня упав сніг. У нас жито були вже вижали і покосили більшу часть вівса і ячменю, а снопи зложили в кіля. Таких ґаздів було дуже мало, щоби звезли все жито перед слотою, ячменю і вівса ніхто не привіз і снопа. По 3 тижнях трохи уняло ся і люди кинули ся возити снопи до будинків, та горішні снопи в колах і уставлені на земли замокли і позростали, а і другі, що були накриті, промокли, і таке мокряче возили домів, поскладували на стайнях і хижах і все там бутїє і плїснїє. Не буде доброго хлїба, і не буде що сїяти, бо збутнїле і заплїснїле зерно певно не скільчить ся і не зійде. Біб, горох, ленча, другий покіс конюшини і лен пропав. Вимиканий лен стелили разом з головками, щоби уросив ся, насїнє випало, а било збутїло. Біб і горох або висипав ся на поли, або заплїснів в будинку. Намочені коноплї матерні ще й тепер стоять у воді і там замерзли. Так само змерзла капуста на поли. Бульбу майже викопали, але ще суть ґазди, що докінчують копати, одна четверта часть зігнила, декотрим ґаздам, що зсипували бульбу до комори, боїща попримерзала підчас морозів. Жита під зиму майже ніхто не сїяв, а хто і посїяв яку чвертку, дві, то і не заволочив, бо настали морози. Гною не можна вивести, бо дороги цїлком понищені, хто сїяв жито, то розсївав або томасину, або по бульбі (на булянках). В часї слоти, звозячи з поля, кождий їхав туди, де було лекше переїхати, понищили рілї і луки, що і за кілька лїт не загоїть ся. Худоба кормлена стухлою пашою змиршавіє, прийде на нїщо і не буде мати цїни, а можливо, що буде і гинути. Також не постарали собі люди палива, бо не можна було привезти дров, дехто ще і тепер по груді і снїгу їде до лїса, а загально не будуть мати люди чим хижі опалити і при чім їсти зварити. Громадська старшина писала два рази до ц. к. староства в Старім Самборі про шкоди спричинені слотою і два рази приїздив в село урядник для провіреня. 20-го жовтня зійшла ся цїла рада громадська і богато ґаздів, щоби оцінити висоту шкоди в селї. Усю шкоду оцінили приблизно на 96.000 корон і ухвалили написати письмо до ц. к. староства, щоби відложило стяганє податків на 1913 р., (а воно прислало в три днї потім екзекутора) і щоби вистарало ся для громадян о сіль для худоби, та ґрис, а на весну о насїнє вівса і ячменю. Село Мшанець лежить на граници старосамбірського, лїського і турецького повітів. По сусїдних селах така сама благодать, як і у нас, а проте доходять нас слухи, що пр. громади Бистре, Галівка, навіть не писали до староства о відношенє податків з причини ушкодженя земних плодів через слоту. — М. Зубрицький.

Кілько важить жива і мертва риба? Один німецький князь скликав учених і задав їм питанє, чому мертва риба важить більше як жива? За найлїпшу відповідь обіцяв той князь велику винагороду. Учені розійшли ся домів, а по кількох тижнях поприносили дуже „учені" відповіди. Князь одначе не дав жадному ученому нагороди, лишень спитав: „Чи справді мертва риба важить більше як жива?" Як отже мусїли завстидати ся учені, коли зважили живу і мертву рибу і переконали ся, що мертва риба не важить анї на волос більше від живої.

Нїхто не знає, де його щастє чекає. Цїкава пригода лучила ся недавно в Анґлії. В містї Манчестер жила вдовиця з донькою, панї Сміт. Обі продавали богато яєць, а на однім написала донька свою адресу і додала свій опис: „білявка, 18 лїт". Так пописане яйце пішло з другими в сьвіт. Спілка висилала богато яєць до Америки і в містї Бостонї попало яйце в руки молодця Томи Берклея, котрому цїла пригода дуже подобала ся. За тиждень дістала панна Марія Сміт лист з такими словами: „Опис менї подобав ся. Приїду найблизшим кораблем". І справдї, за короткий час приїхав пан Берклей, молоді припали собі до вподоби і — побрали ся. Для дївчат з того наука: уживайте до своїх сто способів ще й того сто першого.

Скаржить доктора за те, що не вмер. Ріжні бувають процеси в америк. судах, часом навіть дуже дивачні, але такого процесу, аби хтось когось скаржив за те, що не вмер, до тепер, здаєсь, ще не було. Такий власне ориґінальний процес відбуває ся тепер в Спокейн, Ваш. Тамошний годинникар, Ґольдблят скаржить свого лїкаря, д-ра Когера о 15 тисяч дол. відшкодованя за те, що не вмер, як се йому лїкар предсказав. Годинникар Ґольдблят впевняє, що лїкар осьвідчив йому, що він має рака в жолудку. Припускаючи що його виздоровленє є неможливе і хотячи своє майно полишити спадкоємцям в готівці, спродав за безцїн свою фірму зі стратою 15 тисяч долярів і чекав смерти. Тимчасом инші лїкарі, оглянувши його добре, сказали, що він є цїлковито здоровий. Цїкавий буде осуд в сїй справі.

Добра відповідь. Було се під зиму 1750 р. Турецький управитель Боснії зажадав від володаря Чорногори, щоби прислав йому двайцять найгарнїйших дївчат у віцї від 12 до 15 років, бо инакше знищить цїлу Чорногору та її мешканців. На се володар Чорногори скликав збори, на котрих ухвалено таку відповідь: „Чи ми платили тобі коли який податок? Даниною, яку ми могли би тобі післати, взяв би ти найтяжший камінь наших гір, а замість 12 дївчат посилаємо тобі 12 свинських хвостів, котрими прикраси свій турбан". Наслідком тої відповіди прийшло до війни, в котрій 10 тисяч Чорногорців розбило 25-тисячну турецьку армію.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопис для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса: „SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

= За всі оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакция не відповідає.

Балканська війна.

Як було вже сказано в послідні́м числі „Свободи", повновласники обох воюючих сторін зійшли ся в невтральнім місци і радять дальше. Є певна надія, що прийде між ними до заключення мира. На яких услівях — того не мож на певно сказати. Але як тепер показує ся, Болгари не в однім уступлять. Ходять поголоски, що лишать Туркам весь край аж по ріку Маріцу. Туреччина не прийме упокоряючих услівий, бо в теперішній хвили вона не є в так дуже скрутнім положеню. Єсли буде треба, то може провадити війну і цілий рік. Сьвіжих жовнірів Азія достабить їй подостатком. Противно Болгарія не може їй в тім зглядї дорівнати. Єсли може числити на поміч, то хиба від Греції, бо Сербія готовить ся до війни з Австрією, отже потребує війска на свою оборону.

Підчас коли між арміями коло Чаталджа панує спокій, то на других місцях війна продовжає ся дальше. Під Адріянополем уживають тепер Болгари аероплянів (літаючих машин) і з них кидають експльодуючі матерії на місто. Та помимо сего твердиня Адріянополь не піддає ся, так само і Скутарі. На полуднє від Адріянополя, коло міста Демотіка, болгарське війско стрітило ся з одним турецьким віддїлом, котрий числив близько 8.000 людий і по завзятій битві сей відділ піддав ся Болгарам. Показує ся, що малі турецькі відділи, порозкидувані по цілім краю, не мали навіть часу злучити ся з головною армією, так скоро і несподївано вдарили Болгари на Турків. І тїй своїй скорій акції завдячують вони свої побіди.

Грецька фльота заняла два більші острови на Еґейськім морю: Хіос і Мітілєни. Колись, в старинних віках, сї острови відгравали велику ролю серед Греків. Остров Хіос має 60.000 жителів, переважно Греків. Від часів, коли сей остров перейшов під панованє Туреччини, він богато потерпів. Коли 1822 р. Греки збунтували ся, близько 30.000 Греків убито або продано в неволю яко невільників, а около 20.000 опустило остров. На Адрійськім морю заняли Греки малий остров Савсено, напроти міста Авля, де то Альбанці проголосили независимість Альбанії.

Над сею Альбанією готові побити ся Австрія і Сербія — а може легко прийти і до европейської війни. Серби рішили за всяку ціну дістати ся до моря, щоби свої продукти могли висилати до чужих країв, не стоячи о нічию ласку. До тепер щонебудь хотїла Сербія вивезти зі свого краю, мусїла посилати тоє через Туреччину або Австрію. Як одна так і друга держава накладала на сербські товари великі цла, так що ті цла пожирали велику силу гроший, а для Сербів зі спроданих товарів мало що зіставало ся. Отже щоби вже раз увільнити ся від чужої опіки, постановили Серби, не зважаючи на нікого і на нїчо, захопити якесь портове місто в свої руки. І тепер якраз по тяжких маршах через гористу околицю серед великого снїгу сербські війська дійшли до моря і заняли портове місто Дураццо, против чого Австрія вже від давна сильно протестувала. Сербія, чуючи поміч і заохоту зі сторони Росії, не уважала на жадні грозьби Австрії і доти не спочала, доки не дійшла до своєї цїли. Як воно то все скінчить ся — еще не знати. На разї Австрія сильно скомпромітувала ся, бо маленька Сербія таки поставила на своїм. Що-се не допровадить до спокою, то певна річ. Єсли не тепер, то в найблизших роках так Австрія як і Росія мусять розрахувати ся. Чи скорше чи пізнїйше мусить прийти між ними до війни, котра рішить долю одної або другої держави.

Між воюючими державами прийшло вже до порозуміня і найдальше до 3-го грудня підпишуть інтересовані сторони протокол що-до завішеня оружия і приступлять до обговорювання услівий мира. Після донесень анґлїйських кореспондентів мир буде заключений на отсих услівях: Адріянополь і Кірк-Кіллісеґ та край від ріки Маріци на схід затримає Туреччина, лиш укріпленя в Адріянополи має вона поницити. Болгарія дістане Тракію на захід від Маріци і приступ до Еґейського моря на просторі яких 80 анґл. миль, від горла ріки Маріци до міста Кавала, напроти острова Тазос. Греція стримає Епір а може і Солунь, Сербія стару Сербію з столицею Ускуб-Скопле, а Туреччина не має нич проти того, щоби Сербія мала доступ до Адрійського моря. Чорногора отримає Скутарі і більшу часть Нового Базару. Македонія і Альбанія отримають автономію-самоуправу. Що більше, Туреччина просить, щоби її приняв балканський союз в свої члени, щоби спільними силами всї вони могли боронити ся проти Австрії і проти другої держави, котрої не називає по імени.

о. Д. Хомяк.

Воєнна всячина.

Турецькі специяльности.

Хто читає вісти з війни, стрічає ся із властивими висловами, які або не цїлком добре розуміє або фальшиво інтерпретує. Так пр. часто читаєть ся слово Порта, Висока Порта й мимовільно розуміє ся при тім турецьку державу. Та таке розуміне неправдиве. Під Високою Портою або Османською Портою не треба розуміти Туреччини як етноґрафічну або політичну цілість, а лише царгородське правительство. Слово се походить відсія, що на Сходї віддавна (в Персії і візантійській державі) було в звичаю, перед брамами і королівськими палатами уладжувати народні зборі і суди. Вислову Висока Порта вживали в візантійській державі та розуміли під тим так королівські брами, як і найвисщі місця правительства. Султан Орхан назвав відтак також браму своєї палати Великою Портою.

Імя султан також східна властивість. Походить із арабського а означає стільки як пан, владілець, і було титулом могаметанських володїтелів у східних краях, именно турецького цїсаря, що зветь ся також кан, каган або падишах.

Слово діван перського походженя. Се число многе від дів, а означає тільки як демон (староруське див), лїпше дух. Один старинний перський владілець, як говорить переказ, переходив раз попри свою раду, коли вона саме кінчила ся й сказав двозначно „Инан діван онд" с. зн. „Се великі духи" або иншими словами „Чисте семейство!" Діван означає на Сходї кімнату нарад турецького султана або турецьке міністерство, в якім перше місце занимає великий везір. Побіч нього сидять державні достойники: реісефенді — міністер заграничних справ, кілябей — міністер внутрішних справ, чаушбаші — міністер поліції, дефердар — міністер фінансів, капудан-паша — великий адмірал, а відтак берґербеґи, давнїйше румельський або боснїйський. Їх наради відбувають ся звичайно в Царгороді в салї султанського сераля.

Сераль се гарем султана. Тут мешкають сотки невільниць-одаліcок, з яких султан вибирає собі сю, котра йому до вподоби. Сам султан не заключує справжнього подружя, але кадуна, котра вродить йому дитину, називаєть ся газекі-султана й не може вже покинути сералю. Мати султана називаєть ся султана-валіде. Вона зазнає великої поваги і має на дворі великий вплив.

Гарем означає в арабському щось сьвятого. Се жіночий відділ у могаметанських домах до якого крім господаря дому нікому не вільно входити. Виїмок становлять лише евнухи. Гарем се мешканє законних жінок султана. Вони відріжняють ся між собою ранґами, й тому гарем ділить ся на відділи першої, другої, третої кадуни і т. д. (жінки султана). Кадуни рідко коли виходять, кожда відділена для себе, має в свойому гаремі свої огороди, купальні і т. д. яких 160—200 одаліcок. Крім сього в гаремі є яких 1200—1400 побічних жінок султана. Верховодство над цілим гаремом має кагая-кадуна, старша улюблена жінка султана. Її приказів мусять точно слухати. Вона теж стараєть ся про порядок і спокій в гаремі.

В гаремі збирають жінки свої товаришки, принимають їх сьвяточними обідами, зодягнені у найпишнїйші строї і дорогоцінности. На такі торжества запрошують також танечниці, що танцюють найгарнїйші танці, при звуках тамбурїна. На улицю жінки виходять усе заслонені серпанком, а збирають ся у купелях, що на Сходї належить до щоденного обовязку. Мошея для Туркинї заборонене місце. Та хоч як жінки відірвані від сьвіта, вони своїм чоловікам уміють робити ріжні рафіновані жарти, вдають ся в ріжні любовні пригоди, в чім їм помагають модистки, фризієрки. Се понайбільше Вірменки і Жидівки. Та такі проступки дуже небезпечні. Нераз чоловік, якого жінка зрадила, зашив її у мішок і втопив. Многоженство означує коран на чотирі порядні жінки, але позваляє на неограничене число побічних жінок. Та що жінки потребують коштовного житя, то на такий люксус многоженства може собі позволити лише богатий Турок. Відкиш годять ся звичайно на одну жінку, а нераз і сей їм за богато.

Жінки закрашують собі вії на чорно, нігті брунатно, темноковто або червоно. Їх верхній одяг се довгий, свобідний плащ із брокату або атласу, з досить широкими короткими рукавами, звичайно обрамований футром. Під плащем носять шовкове вбранє, вишиване золотом і сріблом. На грудях отворене, має довгі рукави а підносють ся поясом пікріяним, атласовим або вишиваним аксамітним. Сей пояс звичайно найдорожший. Шовкові штани широкі а сягають аж по кістки, на голові носять турбани зі звисаючим кінцем. Конечною прикрасою є перли і дорогоцінні каменї, які носять як колії на шиї і нараменники. Менше заможні заступають сї прикраси золотими грішми. Курять і жінки і мужчини.

Турецький дім з надвору великий, його голий мур творить чоло дому, що то тут то там заосмотрене закратованим вікном. Аж до першого поверха мурований, всї прочі поверхи деревляні. Тому часто в турецьких містах повстають пожежі. Дуже ріжнить ся середина дому, тут заможний Турок як може так її прикрашує. Середину забудованя творить подвіре вилоджене мармором, окружене терасами цвьітів і ґалєрія, що опирають ся на високих струнких стовпах. По середині подвіря звичайно є фонтана і високі, густі листаті дерева. В партері мешкають невільники і инша служба. Широкі деревляні сходи ведуть до мешканя господаря, а то селямика мужеського мешканя і гарему, жіночого. Стіни в кімнатах викладані дорогими білими плитами або мозаїкою, часто прикрашені коштівним мальовилом цвьітів. Понад дверми написано золотими буквами речене з корана. Меблів нема ніяких — ні стола ні крісел. Зате вздовж стін іде підвисшене, наче лавка, вилоджене коврами т. зв. диван, що заосмотрене також у подушки й инші предмети, що служать до спочинку, Тут Турок цїлий день спочиває підогнувши ноги, тут спить він у ночи. Долівка вистелена дорогими коврами, вікна прикрашені коштівними занавісами.

Релїгією є іслям. Слово се арабського походження, походить від саляма, що значить відречи ся. Отже іслям означає цїлковите відреченє і відданє себе Богови, що Магомед уважає першим услівєм віри магометан. Потім іслямом названо й саму могаметанську релїгію. Наука містить ся в корані. Слово коран означає тільки як убиванє „ворогів ісляму", під котрими розуміють ся всїх не-могаметан (також заборонені під карою могаметанські секти), але передовсїм рая — христіян. Се іслям не лише позволяє але й велить. Тим поясняють ся фанатична ненависть турецьких мас, які теж у сїй ненависти виховують ся. Турецькі теольоґічні школи т. зв. медрези, що є при мошеях, становлять головне жерело фанатизму. Тут плекаєть ся ненависть до христіян, а питомці тих шкіл, софти, пізнїйші духовники, що відправляють молебні на гробах султанів і инших достойників, готові кождої хвилї підбурювати товпу до кровавих заворушень під позором оборони віри.

Правительства користують ся фанатизмом обильно у війнах, до сього вживають башибожуків. Слово башибожук походить від турецького баші — голова і божук — лютий, отже: люті голови. Розуміти під ними треба неправильних турецьких жовнірів, що складають ся з найріжнійшої дряни. Головно вславили ся башибожуки в російсько-турецькій війні в р. 1853—54, де були справжнім пострахом усїх спокійних мешканців. Вони найбільше дали ся в знаки Славянам у Болгарії, коли вона ще належала до Туреччини. Також само дали себе пізнати в Боснії в р. 1852—53 своїми зьвірськими вчинками, а 1857 у Герцеґовині і на границях Чорногори. Їх відвагу до зоружених людий цїхує як найскорша втеча, зате до незоружених вони дуже відважні. По битві під Ґратійово, де Чорногорці віднесли побіду, мусїла Порта під напором чужих конзулів розпустити башибожуків. Та як лише Порта потребує їх, зараз покликає. Арнавти між башибожуками найславнійші проступники. Вони між полудневими Славянами звісні як Альбанці, а самі звуть себе Шкіпетарами, від імени своєї вітчини Шкіпи. Як епіґони колишніх Епіротів, у середновічу були вони звісні під именем Альбанези або Альбаніти. Що-до мови належать до індоевропейського пня; деякі етимольоґи перечуть сьому. У їх вітчинї — крім Турків по твердинях і містах — не були ніякі инші племена, а самі Арнавти вдерли ся глибоко в сербанські краї, головно по великій мандрівці Сербів до Угорщини під патріярхом Црноєвичом 1690 р. Області над озером Скутарі між рікою Дрін і Білим Дріном були перед упадком сербського царства понайбільше заселені Сербами. Доказують се ще нинї назви місцевостий заменкалих Арнавтами. Нині є Арнавтів 1.750.000, зі сього 1.400.000 у Туреччині, 250.000 в Греції та 100.000 в Італії. Що-до віроісповіданя є з яких один мілїон магометан, 250.000 Греків, а 120.000 католиків. У горішній Альбанії розріжняють ся чотири кляси населеня: міредити, малісори, католицькі та магомеданські мешканці рівнин і міст.

Християни симпатизують у теперішній війні зі своїми одновірцями, магометани завзяті вороги.

Цікавою турецькою властивостю є постанова корану, яка забороняє малювати людські постати. Хоч у Турків годі говорити поважно про плеканє наук і штук (без уваги на їх царгородський університет і академію), ся заборона спиняє дуже поступ гарних штук, бо турецький маляр малює лише краєвиди, що найвисше малює також цьвіти, птахи, арабески і т. д.; різбар ограничує ть ся на нагробниках і гробівцях. Турецька музика лишена всякої гармонії, а її злі сторони всюди звісні. Так звана янічарська музика, яку грають також по европейських реґіментах а виступає під назвою турецької музики, що правда турецкого походженя, але виобразували її Европейці.

Справозданє і ще просьба.

Дорогі Родимці! Свого часу був поміщений в „Свободі" поклик до ласкавих руських сердець о добровільні жертви на читальняний дім в Краснім. Сей поклик, чи радше просьба відносила ся передовсім до тих земляків, котрим Красне є добре знане і котрі повинні би поспішити з якоютакою помочию своїм братам у Краснім. Та хоч від оголошеня сеї просьби минуло уже повних 4 місяці, то на сю ціль вплинуло на мої руки заледви $10.50, квота дуже скупенька, щоб нею підпомочи таке гарне а притім пекуче діло.

Я до сеї пори сею справою нікому не докучав, але тепер, знаючи про тяжкі часи в старім краю, осьміляю ся в імени потребуючих витягнути руку з умильною просьбою: Земляки! Скиньте ся по кводрови, а зробите сьвяте діло, бо допоможете бідним, але щирим Русинам вибудувати свій власний читальняний дім, своє духове огнище, у якім наші братя будуть набирати ся нових сил до завзятої боротьби з ворогом.

У мене находять ся в тій справі два благальні листи: один від Всч. о. Ганкевича, пароха в Краснім, котрий єсть головою читальні „Просьвіти", а другий від п. Якова Лиса, секретаря Тов-а „Січ" в Краснім. Якби Ви, дорогі Родимці, прочитали сі два листи, Ви певно сплакали би ревними слезами, і не жалувалибисьте кілька центів на будову читальняного дому в Краснім. Та я таки не трачу надії. Я певний, що за короткий час призбирана мною до тепер квота побільшить ся що найменше в десятеро. Хто має у грудях милосерне серце, нехай не переходить над моєю просьбою до порядку дневного. Всї датки на сю ціль прошу посилати на мою понизшу адресу. Імена всїх П. Т. жертводавців я оголошу пізнїйше в „Свободі", а гроші зашлю на місце призначеня.

З глубоким поважанєм
М. Пшоновський,
R. I. Hospital
Providence, R. I.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНОЇ ШКОЛИ" З НОРТГЕМПТОН, ПА.

На весілю Панька Демчука і Теклі Лех зложили слідуючі: Панько Демчук 50, Матій Трело Багнюк 25, Іван Мазепа 25, Демко Демчик 25, Олена Радзюк 20, Казимир Турковський 25, Дмитро Багнюк 25, Іван Трацишин 25, Михайло Багнюк 25, Іван Мазепа 25, Демко Демчук 25, Настя Демчик 25, Марія Яремчук 25, Єва Яремчук 10, Текля Козак 10, Григорій Третяк 20, Яким Циборовський 30, Марія Цюлуман 50, Ігнат Багнюк 25.

Всякі датки на повисшу ціль прошу складати лично у моїм офісі, або моней ордером на адресу:

Rev. E. M. Baransky,
Box 2, Northampton, Pa.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й.

Т-во „Аматорський Кружок" в Елмайра Гайтс, Н. Й. дає два представленя „ДВА ВОЇНИ" і „СЕМЕ НЕ КРАДИ" в галі церковній на дохід гр. кат. церкви, дня 7-го грудня о годині 7.30 вечером. Просимо о численну участь. — За Комітет: Ів. Чернецький, управ. хору.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА" В ГАЛИЧИНІ.

В Гартфорд, Конн. зложили слідуючі добродії: М. Мельничук $1.00; Л. Сидорак 50 цнт.; М. Гаврилків 35 цнт.; по 25 цнт.: Т. Ковалевський, І. Нестерук, І. Соловій і А. Ярдан; Николай Родинська 15 цнт.; по 10 цнт.: Г. Явірницький, Н. Ярошевський, В. Ковалюк і Н. Н.; П. Драпак 5 цнт. — Разом $3.45.

В Валлінгфорд, Конн. зложили слідуючі добродії: Д. Шулій $1.00; по 25 цнт.: І. Борович, Н. Дзюбакевич, И. Данчишин, І. Холявка і П. Харичак; Л. Сидорак 20 цнт.; по 10 цнт.: Катерина Стрілка, Катерина Борович, Н. Данчишин і Н. Шляхтич. — Разом $2.85.

Всім П. Т. Жертводавцям складаю сердечну подяку. Нехай Вам Господь Бог нагородить сторицею! — Ал. Ярдан.

На хрестинах в Олекси Барана в Порт Джервіс, Н. Й. жертвували слідуючі: С. Лисяк 50 ц.; по 25 цнт.: М. Косонога, А. Білик, В. Ваврів, І. Прохира, Ф. Бернад, С. Мазур, О. Баран, Н. Каваліц і М. Бабій; по 10 цнт.: Анна Бернад, Г. Коваль, Ю. Ваврущак, О. Сидор і Ю. Квасній. — Разом $3.25.

На хрестинах у п. М. Пилипців в Кромптон, Р. Ай. зложили на зазив п. І. Кравчука слідуючі: М. Пилипців, Л. Ковалюк і Я. Гудима по 1 дол.; А. Кондрат, Гр. Якимець і М. Самила по 50 цт.; Ю. Малішевський, Ф. Тимошик, М. Андрець, Т. Дячун, Д. Дячун, В. Федорович, Я. Семчук, Р. Москалюк, Павлина Барчук, Кс. Ковтунюк, П. Ковалюк, Д. Цимбалістий, І. Кравчук, М. Гудима, Мар. Гудима, М. Мартинів, С. Москалюк, І. Турський, В. Штокайло, Павліна Присяжнюк і П. Гудима по 25 цнт.; М. Пилипців 20 цнт.; Г. Питула, С. Мартинів, М. Гевка, А. Присяжнюк і Я. Надорожний по 10 цнт.; А. Длугаш 5 цнт. —
Разом $10.50

Честь Вам, кромптонські Русини, що й Ви не лишаєтесь позаду других та дбаєте за рідну школу в Галичині. — З поважанєм: П. Ковалюк, член Р. Н. С.

Оголошено в ч. 47. „Свободи"	$164.01
Загальна квота	$184.06

ПОДЯКА.

На руки Вп. Дмитра Капітули, гол. Предсідателя Р. Н. Союза, складаю на сїм місци сердечну і щиру подяку всїм П. Т. урядникам нашої орґанізації і всїм її членам за виплачене менї ухваленої XII. Гол. Конвенцією запомоги в квотї $100.00 Нехай милостивий Господь подасть кріпость і благословеньство Р. Н. Союзови і нехай ся наша щироруська орґанізація зростає з року на рік в сотки тисяч членів! До своїх любих земляків кличу із глубини душі: Вступайте громадно до Р. Н. Союза і забезпечайте себе на випадок недуги, калїцтва і смерти. Р. Н. Союз заслугує на те, щоби його підперти, бо він дбає за своїх бідних і немічних членів та за сироти і вдови по померших членах. В Р. Н. Союзї наша сила і слава! Р. Н. Союз се гордість нашої Американської Руси! — Слава Ісусу Христу!

З високим поважанєм
Іван Ґідо, член Р. Н. Союза., від. 85,
в Гейзелтон, Па.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

В нед. дня 7-го Дец. с. р. уряджує кружок драмат. представленє „СЕМЕ НЕ КРАДИ".

1) Передтим попередить цікавий монольоґ славного нашого монольоґіста д. Петра Гуцалюка.

2) Потім наступлять пописи хоральні дітей шкільних під проводом дякоучителя п. Івана Переговського.

3) А в кінци:

„СЕМЕ НЕ КРАДИ".

ОСОБИ:

Мотьо — д. Григор. Маслій.
Сура — п-і Юлія Зволинська.
Лейбусь — Ілія Ваверчак.
Війт — д. Андр. Бажан.
Семен — д. Мих. Даньчишин.
Тарас — д. Василь Дмитрів.
Іван — д. Ник. Колодій.
Танас — д. Стеф. Крицкий.
Циган — д. Мих. Війтів.

ПОЧАТОК О ГОД. 8. ВЕЧ. ТОЧНО.

Сим запрашає всїх пов. Краянів замешкалих на плейзах належачих до парохії Перт Амбой

КРУЖОК ДРАМАТ.

ЗЕРКАЛО ЗДОРОВЛЯ.

О лици можна сказати, що є зеркалом здоровля. Видячи чоловіка о чистих білих рисах, ясноро жевих кольорах, бистрих очах, червоних устах і здорових зубах, скажете без намислу, що він є здоровий. Коли однак його цера є пожовкла, лице повне гніву, очи понурі, уста блїді, зуби зіпсуті, скажете відразу, що той чоловік не є здоровий. Його клопоти суть по більшій части спричинені орґанами травленя і ми повинні поручити йому уживанє Трінера Американського Еліксіру Гіркого вина, яко найлїпшого середника. Колинебудь зайде потреба побудженя жолудка, утроби або внутренностий до лїпшого функціонованя і побільшеня сил нервів, Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина всьо то зробить. В браку апетиту, занечищеня кишок, випадках злого травленя, сей середник дасть вам задоволенє. По всїх друґсторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill

Камо грядете?

I куди йдете? Се питанє є як раз відповідне під сю пору, бо кождий, хто слідить за житєм наших українських переселенців в Америці, може заувaжати, що якийсь незнаний ворог нас переслідує. Хотяй правда, що наші проводирі, а і ми так само неустанно накликуємо, щоби в згоді і милости братерській разом працювати, а однаково ненависти є досить межи нами; сваримось, розділюємо свої сили на ріжні некорисні партії, копаємо ями один під другим, та закидуємо один другому нечувані річи.

Не досить того, що тут і там, по ріжних місцевостях, ділимо ся на Українців-радикалів, Українців національно-демократичних (котрими ми з засади яко робітники повинні бути), Українців-гайдамаків. За мало нам, як видко, було сего, тож днесь розбиваємо ся знов на народовців-клерикалів. І о що нам ходить? О нич! Вистарчить сказати тілько се, що сей а той є такого а такого переконаня, а той знов такого переконаня, і звичайно буває межи нами, що декотрі в відмінних поглядах, против других затискають зуби, і готові лучше все попсувати і знищити, а щоби тілько не йти згідно за одним стягом їх противників до одної цілі.

Люди! Одні ми неньки-України сини, діти однаково бідні, всї єсьмо по просту сказати робітниками ту на земли Вашінґтона, всї єсьмо понижені через чужі народи, а однак згідно працювати для добра самих себе якось не можемо, чи може такой і не хочемо.

До якої цілі ми стремимо?

Чи нам за мало тих страшних поневірств, тої бувшої вікової неволі українського народу і його переслідувань майже до нині? Якжеж ми сьміємо просити Всевишнього о поміч і здобуте лучшої долі українському народови, коли ми самі не хочемо в згоді жити і йдемо на вманя, кождий своєю дорогою і проклинаємо один другого, і щоби міг, то один другого в ложці води утопив би! І се має бути дорога, ведуча до здобутя самостійности України і лучшої долі українському народови?

О, дорогі читачі, цілком инакше від нас роблять другі народности, наприклад Анґліки і Німці, межи котрими суть католики, лютерани, кальвини і т. п. віроісповідні секти; але всї вони уважають себе за братів і синів одного народу; всї вони працюють спільно і згідно на поли народнім, де розходить ся о добро цілого їх загалу і їх вітчини. Через се вони скорше здобувають потрібні права для свого народу, і длятого з ними рахує ся цілий сьвіт. Через згоду та єдність вони ростуть в силу, а чому? тому, бо вони всї найперше чують ся Анґліками, чи там Німцями, і що суть дітьми одної матери-вітчини, для котрої вони суть всї однакові, і всї однаково сповняють свої обовязки народні. І так взагалі поступають всї культурні народи, бо для них є найвисшим ідеалом любов вітчини і загальні інтереси цілого їх народу. На тій точці вони всї годять ся і спільно працюють, та єсли розходить ся о добро цілої їх суспільности чи там їх вітчини, то втогди уступають у них на бік всякі погляди особисті чи там релігійні, а на се місце огортає їх всіх одна любов.

А як ми?

О, аж сумно о тім помислити! У нас суть патріоти греко-кафтолическаго обряду, Руссини; далі греко-католики, перейняті наскрізь клерикалізмом, а поза тим більше нема з них жадної користи; потім греко-католики поступовці, греко-католики презбитеріянської секти, вільнодумці і т. д., а брак тілько правдивих Українців. І ті всї по просту сказати одинокими малими горстками, осібно і самовільно розпочинають всяку народну діяльність, розуміє ся, кождий „патріот" на свою руку, через що розбивають наші народні сили і виставляють цілий загал українського народу на посьміховиско. І то має бути дорога, ведуча нас до лучшої долі в будучности на американській земли? І такі люди, чи там проводирі (які би вони там не були), котрі каламутять народом, і натягають його на всї сторони, кождий після свого уподобаня, такі люди сьміють опісля накликувати до єдности, до милости, до згоди? І на таких людях має оперти ся цїла керма нашої народної політики? і таких людий маємо ми назвати провідниками нашого народу?

До якої цілі ми стремимо?...

Братя, опамятаймо ся! Не даймо себе водити за ніс нашим **„сердешним патріотам"**, бо вже найвисший час, щобисьмо самі собою управляли.

Стефан Милянович.

Муйко-Бачіківці.

Не беру ся критикувати великі та незглубимі діла божі, недоступні для людського черепа, бо се зрештою і не належить до фаху літописця. Яку ціль мав Господь Бог, сотворюючи сей сьвіт — се питанє полишаю ґеольоґам, астрольоґам, ґеографам, мінералістам, натуралістам, гайдамакам, соціялістам, анархістам, нігілістам і всім прочим „істам"... Від себе скажу тільки (чи лем) мимоходом, що верх „Кирпата" причинив ся не мало до роздвоєня двох братних племен: Муйко-Бачіківців.

Ану поміркуйме лем куцік над горою „Кирпата". Гора „Кирпата" відділила від себе племя двох братанків своїм ґіґантичним розміром в ширш, здовж і в гору мов хінським муром так, що можна сказати за сьвятим евангелистом: „Анї від вас до нас, анї від нас до вас дістати ся годї". Коли один братанок має яку орудку до другого: чи то погостити ся (а кревнячки се дуже люблять), чи поговорити, чи порадити ся, чи помочи в потребі, чи позичити якої сохи або зерна на насінє або соли або „швабліка", то згадавши, кілько то верхів треба перескочити, кілько долинок перейти, кілько гірських ручаїв перебрити, щоб дістати ся до братанка — відрече ся й гостини і балачки і поради і сохи і зерна; бандурки стеребить несолені, в хижі посидить на потемки (через брак „швабліків"), а в таку далеку дорогу не піде. І так минали дні за днями, тижні за тижнями, роки за роками, віки за віками, а братанки поволи за себе забували, аж згодом — зовсім забули. Племя Бачіків забуло за племя Муйків, а зі своїми житєвими та духовими потребами звернуло ся від давна до своїх близьких, по їх боцї буваючих (мешкаючих) сусідів, хоть лукавих і захланних, хоть по крови і кости чужих, та все таки сусідством близших... Ех, коби то не тота гора „Кирпата", якже би то братанки инакше нині виглядали!... А так що?... Гора „Кирпата" велика, а віри у Могіканів нема і за „горушнє зерно", тай роби, що хочеш! Ну, а гадаєте, що гора „Кирпата" лем братанків розділила тай на тім обмежила ся? Та де, де... коби лише те лихо, а то на тім єще не конець!...

Ану подумайте єще кусцічко над високою горою „Кирпата". Вийдім раненько, перед сходом сонця, на гору і подивім ся. Зійшло сонечко боже по сім боці „Кирпати" зі сходу (у старих конторах сонце все сходить на сході), сьвітить, розганяє нічну пітьму на всї боки, будить найперше птиці (бо вони не засланяють вікон своєї хижі фіранками), потім забирає ся до маржинки, потім вже дре ся-вдирає ся руками й ногами до сплячих людий в хижі і будить кождого так ніжно, так солодко... Не кричить, не гулюкає, як той запопадливий ґазда на свою челядь: „Встань!... Бодай бись вже не встав! бодай бись ся вже не вихирів!"... Сонечко боже лише приложить свій проміннистий пальчик на лице сплячого, персцуне ся легенько по нім, загляне дискретно в очи і тепленький подих його проміньчиків вже й збудив сплячого. А сплячий, хоть не опарений, але як опарений схаплює ся на рівні ноги, простягає ся, росте, позіхне, сплюне, промовить: се вже пізно, гей, що я так заспав, і біжить до роботи. Ба! біжить до роботи! а сплячих лишить у коморі, чи там у якій криївці?! Ні, перше других побудить: „гей, вставайте, сонце вже давно зійшло, погода красна, нива велика, роботи много, вставайте, поки Бог годить погодою". І встають всї, хто до чого: до вил, ґралей, до плуга-чересла, до книжки, до пера. Сонце виплинуло високо, вже стоїть на небі о цілу оборожину, люди вже і помучили ся декотрі, бо робота горить їм в руках, дехто з'орав два-три загони, дехто скосив два-три покоси; рух, житє, сьпів пташат зливає ся з дзвінким сьпівом закоханої женкині, розлюбленого косаря-січовика.

Та по другім боці „Кирпати" не збирає ся єще навіть на свитанє. Гора зі своїм високим верхом кинула на цілу країну стриєчного брата Бачіка довжезну, темну нічну тінь, та усипляє розіспаний люд. Заки сонечко зібє ся на сам верх зеніту небесного шатра, і кине кілька проміньчиків на Бачіківські валали, зараз збігнуть ся лукаві сусіди, закрадуть благодатні лучі для себе, заслонять бідну Бачікову нивку перед сонцем своїми барчистими плечима, довгими вусами, широкими азійськими шараварами, а Бачіківцям кажуть обернути ся єще на другий бік, та єще і вигукують: спіть! спіть! Вам єще час вставати! Схопили ся Бачіки зі сну, ледви що протирають очи, аж бачать, таж сонце вже за Чорною! Ізза одної гори вилізло, та вже й за другу сховало ся, а вони і не бачили, як проплило побіч їх хиж та нив. Позіхнули і знов заснули.

До тої хиби, що сонце не може продерти ся через гору „Кирпата" і розсіяти по країні Бачіків своїх благодатних лучів, прилучила ся єще одна притока до сонливого успособленя того племени, а се страшні мраковини. По сім боці гори „Кирпати" розлягла ся чудова, плодюча рівнина і лежить на дорозі продувів атмосферичних в напрямі від азійських степів, а що, як сказано, сонце невчасно сходить у тій країні, а скоро ховає ся за Чорну (гору), азійське мраковинє насідає на цілу низину і окутує всіх на ній живучих Бачіків сонливо сплячим туманом. Тому і племя Бачіків здорово хропить, аж гори дрожать зі жаху. Заспані Бачіки і ґмотрики хвалять собі сон (честь виїмкам!) і гуторять, що їм до спасенія їх душ більше нічого не треба. Чим дальше в глуб Панонської низини, відбивної вітчини Бачіків, тим більший туман, тим більша дрімота, тим цупкійший сон. Туман азійський стелить ся низиною, а рідшає все більше і більше горою. Бачіківців, мешкаючих по горах і верхах, не сягає удущуючий туман Панонії (низини) і з того виходить навіть ріжниця межи одним і тим самим племенем Бачіків такой у їх найвузшій країні за „Кирпатою", межи Бачіківцями з долини і межи Бачіківцями з гір. Розумно?...

Виговори: бути (часами бити), подобати ся, або любити, кум; Іван і т. п., котрих уживають Бачіківці-горяни, звучать цілком инакше у Бачіківців з долин і так: buc, patric sa, gmoter, Janosz і проч. Так як в бесіді, є в Бачіківців розлука і у звичаях, обичаях то що. Примірoм горняк сьпіває своє „многая літа", подолянин — „Ейлїен!". Горняк танцює своє гірське прадідне: „сюди туди, на вирисюди", а вже Бачік з долів каже заграти собі до танцю так званого „Чорта-даша", занесеного туди азійською мраковиною. Горняк-Бачік сьпіває своє улюблене, предвічне, мелянхолійне: „Вже журавлї отлетїли, де ся мої літа діли? Літа мої молоденькі минули ся поволеньки" — за те Панонянин-Бачік (названий Панонянином від долини, чи то рівнини Панонія — прим. літописця) вигукує, ба і ногами витупкує якесь незрозуміле для горянина „Гало де те керешілаю но де керешілаю". — І так гора „Кирпата", азійські мраковини, широкопорткі сусіди Бачіків, вплинули на ріжницю племени по сім боці „Кирпати". Не дивно проте, що панонські Бачіки відчужили ся єще більше чим від своїх валальників горняків, від своїх братанків з того боку „Кирпати", а то так дуже, що почали дивити ся на них як сьвятий на бойка: „кривим оком".

Прадїд (панонський Бачік каже „прадзед") в мові будучого племени (назвім їх комулятивним іменем Могікани), отже прадїд Могіканів дуже богатий і статочний, та знаний за своїх часів усїм чужим племенам зі своєї відваги і бойкости, називав ся властиво Рус, а вже його сини поназивали ся всїляко, от на примір: одні нащадки Руса назвали ся білими Русами, другі червоними, треті чорними, ще инші подолянами, деревлянами, горянами, а дальше, то і мункачанами, шаришанами, буковинцями, галичанами і т. п. Статистика народів начисляє того племени на трийцять мілїонів (що впрочім признає і міністер Бачік), хотяй другі статисти гварять, що того племени єсть єще більше, бо аж трийцять пять мілїонів.

Рус був здоровий хлописко, ну то й здорове сплодив поколїнє, тай і не мало, з чого виходить, що те племя не повинно би загинути, а однак — воно загибає! По смерти старого поцтивого Руса почала ся межи його синами сварка та бійка (навіть на палаші, шаблї, луки і ножі) відтак процеси — словом баламута, як Бачік гварить. І так одні з них хотїли князя, другі не хотїли; одні хотїли царя-вешателя, мовляв, щоби їх троха прочистив, бо вже за много розплоди ся те племя, другі відпекували ся такого добродія, чи благодітеля. Хуторяни та валальники били ся за полонини, пасовиска, межі, кури, свині, та всяку иншу дрібницю, а бояри та князики за престоли, булави, гонори, а то часом за князя чи царя. У Могіканів увійшло вже в звичай, в їх кости і кров, сварити ся, бити ся, різати ся, хоть нема за що. Неспокійні Могікани мусять винайти якусь причину. От на приклад: зійде ся сват і бачік, або кум і ґмотер, заговорять спершу до себе по християнськи — звичайно словами „Сла-Ісу" або: гало, ґмотер! Друге слово вже острійше і мусить бути запитанє: „А якего маце пупа?" (а не гадайте що пупка, пупця, се по їхньому значить духовника!) або „А под кого прислухаце, под якего бішконта?" І з сього і з того, слово по слові, а далї і за гиру, та по ланиті тарах один другого, і якби не надійшов припадком „вуйко з коротким костуром", і не розігнав братанків, так з обох Могіканів лишили би ся хиба бокалчі-чоботи! З'їли би ся живцем, такі завзяті!

(Конець буде).

Не забувайте, Земляки, за старий край! Збирайте датки на „Рідну Школу" і инші народні потреби!

Книжки

котрі можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Жите, зарібки, орґанїзації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух австр.-угор. Русинів	15
Оповіданє про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїгійні віровання	20
Русько-англійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унія в Америці	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Молитвенники і книжки богослужебні та релігійні.

Звичайна оправа.

Зборник	1.90
Зборничок	1.30
Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірник найкрасших пісень церк.	10
Ангельський хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими букв.	1.80

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Помяник за померших	10
Папір листовий з вінєтами, оден	2

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РОДИМЦІ! ЧИТАЙТЕ І ДРУГИМ СКАЖІТЬ!

Телефон Orchard 6085

Час попирати своїх земляків, а не ворогів нашого народу. Загляньте у вільній хвили до моєї канцелярії побіч руської церкви, а переконаєтесь, що знайдете там поміч і пораду у всіляких клопотах і справах старокраєвих судових, маєткових і військових. — Єсли хто з Вас має процес в краю, або хоче стягнути гроші від свого довжника в краю; хто має справу спадкову або хоче продати або купити ґрунт в старім краю — то знайде у мене совістну, фахову і дешеву пораду і поміч. Крім того продаю **шифкарти на всі найліпші лінії і найтанше. До краю від 23 до 27 долярів, з краю до 28 дол.**

Також продам **фарми, доми і лоти** в найлутших місцях по найдешевших цінах. — Порада безплатно. На листи відповідає ся відворотно.

H. CZARNECKI, 30 E. 7th Str., NEW YORK CITY.

ЖІНКИ! Учіть ся акушерії в нашій школі або у себе в дома. Наука в російській або польській мові. Станьте ся независимими. Наука тревае 3 місяці; по її скінченю видаємо диплльом. Адресувати:

Dr. C. DEUTSCH, School of Midwifery,
229 E. 14th Street, New York, N. Y.

5[15]

Im. з 17 каміннями

Желїзничий годинник

для мущин

і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з гваранцією на 20 лїт, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на специяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґарантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за посліплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим прівилейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тодї не потребує платити анї одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

РУСИНИ ПІТСБУРГА!

Чи Ви знаєте

ЩО ГРОШІ ТО СИЛА?

Отарайте ся пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розї вулиць

Carson і 14-ої.

Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цілковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **НОРАБЕЛЬНІ НАРТИ** на найліпші лінії, а **ГРОШІ** до краю висилаємо по почтовім курсї.

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK
COR. 14th & CARSON STS.,
South Side Pittsburg, Pa.

Н. В. Рот, през., А. П. Міллар, кас., Ол. Вучак, урядн. банк.

РУСЬКИЙ ЛІКАР

Доктор СЕМЕН ШУЛЬЦ

39 E. 7th STR. (межи 2-ою а 3-ою евнею) **NEW YORK, N. Y.**

ЛІЧИТЬ ВСЯКІ СЛАБОСТИ ЖІНОЧІ, МУЖЕСЬКІ І ДІТОЧІ.

Найновійші апарати електричні. Пересьвітлюванє і лїченє лучами Roentgena.

Години ординацийні: від 8-ої до 9 ої рано, від 2-ої до 3-ої по полудни і від 6.30 до 8-ої вечером.

Памятайте адрес: 39 E. 7th St., New York, N. Y.

Д-ра RICHTERA

PAIN-EXPELLER.

LOXOL
PAIN-EXPELLER
Reg. U.S. Pat. Off.
49% ALCOHOL
F. Ad. RICHTER & Co.
215 Pearl Str.
NEW YORK
A REMEDY FOR RHEUMATISM, GOUT, NEURALGIA, LUMBAGO, COLDS, PAINS, BACKACHE, SPRAINS &c.
PAIN-EXPELLER

Д-ра RICHTERA ВСЕСИЛЬНИЙ ВНІШНИЙ СЕРЕДНИК ПОВИНЕН БУТИ В МЕДИЧНІЙ ШАФЦІ КОЖДОЇ ФАМІЛІЇ.

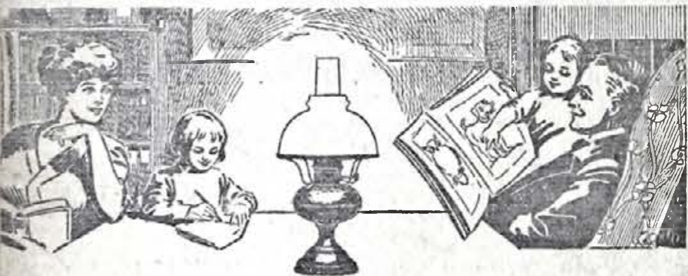
Він проганяє ревматизм, подаґру, біль в бедрах та в клубових суставах і невральґію.

Усуває швидко всї болї та затвердїлости суставів і мяснїв. Знаменитий на вивихненя, хромість і стовченя.

Скорий лік на простуду, інфлюенцу, біль горла, затамованє віддиху або тяжке віддиханє.

Не дайте ся ошукати. Правдивий находить ся в представленім тут пуделку. По 25 центів і по 50 центів флящинка в аптиках.

F. Ad. Richter & Co.
American House, 74—80 Washington Str., NEW YORK, N. Y.

СЬВІТЛО ДЛЯ ДОМУ

читаня як і до всякого домашного ужитку — найліпшою лямпою, яку можете купити, є лямпа Rayo.

...разить, не миготить. Дає сьвітло лагідне і ясне. Rayo є дешевою лямпою і Ви не можете дістати ліпшого сьвітла за ніяку ціну. Лямпи Rayo осьвітлюють понад три міліони домів.

ХОРОНІТЬ ОЧИ ДІТИЙ І СВОЇ ВЛАСНІ.

Rayo лямпи запалюєсь без зниманя скла і умбри. Легкі до чищеня і зміни кнота. Вироблені у всїляких формах і для всякого ужитку.

У всїх продавцїв.

STANDARD OIL COMPANY.
(INCORPORATED IN NEW JERSEY)
NEWARK, N. J. BALTIMORE, MD.

ПАПІРОСИ „ZIRA“ МОЖУТЬ ВДОВОЛИТИ КОЖДУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ.

В нинїшних часах подибуєть ся усюди таку силу найріжнороднїйших папіросів, що пересїчному курцеви дуже тяжко визнати ся, з яких іменно сортів виробляють ся ті папіроси і котрі з них заслугують на признанє.

Богато курцїв, які привикли до куреня папіросів европейского виробу, запевняють з усею рішучістю, що нові папіроси „ZIRA“ їм найлїпше смакують, бо вони зроблені з найлїпшого турецького тютюну і визначають ся такими прикметами, яких инші роди папіросів зовсїм не мають.

ІДИ ЗА ПРОВІДНИКОМ ZIRA

є нинї найпопулярнїйша папіроска на маркетї.
10 папіросок з богато-запашного тютюну за 5 центів.
Найбільша вартість вложена комунебудь у папіроску.

10 за 5 центів.

Чудові сатинові презенти в кождім пуделку Zira папіросок.

Купіть ще нинї пуделко. Популярність Zira є його сатисфакцією.

P. LORILLARD COMPANY

Єсли маєте слабий зір, терпите на запаленє очий і біль голови, або єсьте загрожені слїпотою, удайте ся по пораду до

ОКУЛЇСТА

L. FRIEDNER-A O. R. D. O.
29 Newark Ave., побіч Cooper Pl.

Відповідно до зору окуляри від $1.00 внеше. Спецїяльність: Окуляри для шкільних дїтий. ...прав яє шкла. Ґарантія запевнена. Отворено від год. 8 рано до 8 вечер

Одинокий руський адвокат на цілу Америку.

Доктор прав

ЮЛЇЯН ЧУПКА,

полагоджує всї справи американські. Понеже др. Ю. Чупка був адвокатом в Галичинї, для того полагодить Вам найлїпше всї справи процесові, спадкові і військові в Галичинї, спорядить повномочия, контракти і всї правні документи і перепроваджує интабуляції. — Адрес:

Dr. Julian Czupka,
P. O. 372. 3 N. Main Str., WILKES-BARRE, PA
LUZERNE CO.

Петро Ярема

РУСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

випозичає кериці на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A, NEW YORK, N. Y.
Телефон: Orchard 2568.

...J. Glick Аґент асекурацийний від огня.

...е находить ся в WILLIAM McCONNEL BUILDING
(15—30)

SHAMOKIN, PA.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяцїв до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакциї на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тїй фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

Плоский модель, 21 каменїв.
$50.00 золотий годинник.

$3.95

За $3.95 купите гарний ґравірований годинник, накручуючий ся автоматично, з цінними каміннями, жіночий або мужеський, котрий є ґарантований на 25 лїт. Пишіть який хочете годинник, чи жіночий чи мужеський, з одною ковертою чи з двома, а ми пішлемо Вам до вільного огляненя. ...ли по огляненю годинника в експресовім офісї переконаєтесь, що сей годинник рівнаєсь 50.00 доляровому годинникови, заплатїть $3.96 і кошта пересилки за ...о і за ДАРОМ післаний ланцушок. Даємо один ...динник даром при замовленю пять годинників відра... Єсли пішлете $3.95 враз з замовленєм, оплатимо кошти пересилки.

...EXEL JEWELRY CO., Dept. 34, CHICAGO, ILL.

Найвисше забезпеченє $100,000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою! Не дайте дурити ся аґентам крикливою і брехливою реклямою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Агент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи пересланя до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я вложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Аґент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе те робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і цїни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER
141 Washington St., New York. 23-48

Найвисше забезпеченє $100,000.00

Конкурс на популярні літературні праці.

Отсим розписує „Просьвітна Комісія", основана при Руськім Народнім (старім) Союзі, конкурс на популярні відчити, книжки і драматичні твори, сї послідні виключно з житя американських Русинів. Всї висше згадані праці мусять бути оброблені в чисто народній мові в дуже популярний спосіб, так, щоб були зовсім зрозумілі навіть для неграмотних людий.

Книжки, а особливо відчити „Просьвітна Комісія" має намір розсилати до всіх з'орґанізованих центрів, без згляду на їх партикулярні переконаня, в Злучених Державах, Канаді і Бразилії.

До праці на сім поли запрашає Пр. Комісія до участи всї інтеліґентні сили, а особливо робітників на поли просьвітнім, замешкалих тут в Америці і в старім краю по обох боках кордону.

Нїм приступимо до подaня начерків загальних тем, просимо всїх доброзичливих людий, замешкалих в ріжних частях Америки, подати нам спеціяльні теми на популярні книжки і відчити, які вони уважають за потрібні в їх місцевостях.

На разі Просьв. Комісія подає до оброблення слїдуючі теми:

I. Відчити з історії Руси-України.

1. Історія Руси-України від початку її істнованя по найновійші часи, з особливим узглядненем національного роздїлу між Великоросами, а Українцями. 2. Історія Галицької Руси від найдавнїйших часів по теперішні. 3. Запорожська Січ і її значінє. 4. Знесене Запорожської Січи. 5. Хмельниччина. 6. Переяславський договір з року 1654 між Україною а Росією. 7. Гетьман Мазепа. 8. Гайдамаччина. 9. Важнїйші діячі на поли українським. 10. Відчит і книжки про історію Угорської Руси від найдавнїйших по найновійші часи.

За послїдну працю з'обовязує ся Просьв. Ком. заплатити спеціяльну цїну, бо задача сеї праці є освідомлене угорських Русинів на національним поли.

11. Американська Русь в Злучених Державах. 12. Канадійська Русь. 13. Бразилійська Русь.

II. Відчити з поля політичного.

1. Політичні партії в Галичині. (Два відчити). а) Історія їх ґенези і розвитку; б) плятформа поодиноких партий і їх визначні діячі. 2. Стан національної ідеї на Україні. (Два відчити). Партії — Інтеліґенція — Селянство — Робітники — Визначні діячі — Живучість традицій о козацьких вольностях в народі — Становиско українського народу в справі національного відродженя. 3. Політичні партії на Україні і їх діяльність в Думі, з узглядненем доби революційної перед Думою.

III. Відчити з географії Руси.

Ґеоґрафія України, Галичини, Буковини і Угорщини.

IV. Відчити з етнольоґії Руси.

1. Характеристичні цїхи нашого народа супроти великоруського і польського. 2. Цїхи антропольоґічні, volk-lore, будівництво, пісні, убраня, ноша, спосіб житя, наші прикмети і хиби. (Два відчити). Додати образки, як виглядає село українське, галицьке, буковинське і угорське. Типи народні всїх їх взагалі.

V. Відчити з поля літератури.

1. Коротка історія літератури української, галицької, буковинської і угорської Руси, з доданєм коротких біоґрафій визначних писателів і їх фотоґрафій. (Два відчити). 2. Шевченко і його твори. 3. Франко і його твори. 4. Стефаник і його твори.

VI. Відчити з поля театрального.

1. О значіню і впливі театру на розвій людського житя. 2. Підручник, як провадити аматорські представленя. 3. Драматичні твори з житя американських Русинів взагалі.

VII. Відчити з поля просьвіти.

Стан народної просьвіти на Україні, Галичині, Буковині і Угорщині. Грамотність — Школи — Читальні — Часописи — Просьвітні Товариства — Книгарні.

VIII. Відчити з поля економічного.

1. Стан економічний галицької Руси — Народна Торговля — Домашний промисл — Банки — Каси Райфайзена — Молочарні. 2. Стан економічний Руси-України.

IX. Написане коротенької історії Руси-України в формі книжочки, котру можна би перевести на анґлійський язик в цїли обзнакомленя Англичан, хто ми є?

Кожда з висше поданих тем має бути оброблена в коротеньких відчитах, так щоб вони могли бути ілюстровані залученими автором образками при помочи маґічної лїхтарні.

Просьв. Ком. Р. Н. С. з'обовязує ся платити авторам за оріґінально виправцьовані відчити на лекції теми 5 дол., 3 і 2 (25 кор., 15 і 10). За труднїйші теми — 7 дол. 5 і 3 (35 кор., 25 і 15). За оріґінальні книжочки по 3 ц. (15 гел.) від стрічки звичайної шпальтки. За толкованя по 1 цнт. (5 гел.) від такої самої стрічки.

Всякі видатки за образки Просьв. Ком. звертає.

Всякі поясненя що-до конкурсових праць подасть предсідатель Пр. Ком. Dr. W. J. Sieminowicz, 1956 Armitage Ave., Chicago, Ill.

Е. Струтинська, секр.

Родимці!

Радісною вісткою ділимо ся з Вами. Ідучи за кличем: „В школі наша будучність", рішили ся ми в цїли положеня кріпкої основи під приватну українську ґімназію в Яворові, яка надїлена правом прилюдности посїдає вже 6 кляс ґімназіяльних і як найкрасше розвиває ся — приступити до будови власної хати. В тих наших змаганях надїємо ся на поміч цїлої української суспільности — а то наперед з тої причини, що хоч маємо площу, то не єсьмо в силї покрити коштів будови ґімназії, які виноситимуть 180.000 К. а відтак і тому, що справа яворівської української ґімназії не єсть лише справою льокальною, але сьміло можем сказати справою загальною. Яворів, сеж одно більше місто в Галичині, якого населене в три чверти частях українське, а повіт яворівський се майже виключно повіт український. Розуміють добре наші вороги небезпеку, яка грозить їх хитрим способом набутому станови посїданя, і хотячи за всяку цїну спинити наш розвиток, закладають і піддержують всякими способами свої школи, вимірені на загибіль наших дїтий. Визов приймаємо і відповідаємо на него: Спомагаймо рідну школу, кладім тревалі основи під її гарну будучність, будуймо свою хату.

Власна хата, се перша річ для всякого просьвітного Товариства, а для приватної ґімназії се просто конечність. Розуміючи, що ґімназія мусить конче мати власний будинок, приступили ми до дїла а тепер пора на суспільність. Нехай наша суспільність прийде з помочию так важному народному дїлу. Нехай в жертвах, хочби найменших, не бракне нїкого з нас, бо з жертв тих користати-муть наші дїти, кість з кости і кров з крови нашого народа!

Не хочемо впрочім самих лише датків а видаємо довжні записи, почавши від 10 К в гору, які будемо продавати, зобовязуючи ся затягнену таким способом позичку з часом звернути. Думаємо, що не заведемо ся на нашій патріотичній суспільности і кличемо: **Родимці, посилайте жертви і купуйте записи довжні на будову української ґімназії в Яворові!**

Всякі датки просимо слати на книжочку Товариства Задаткового в Яворові ч. 5269, а по записи довжні звертати ся до касієра філії укр. Товариства педаґоґ. проф. Волод. Питлика в Яворові.

Від Комітету прив. української ґімназії в Яворові і від філії укр. педагогічного Товариства в Яворові:

Др. Роман Секела, голова комітету ґімн.

Денис Кульчицький, секретар комітету ґімн.

Іван Блавацький.

о. Лев Левицький.

Володимир Ярема, голова філії укр. педаґ. Т-ва і касієр комітету ґімн.

Теодозій Ставничий, секретар філії укр. педаґ. Т-ва.

Онуфрій Власійчук.

Андрій Маренїн.

Іван Прийма, директор прив. укр. ґімн.

Володимир Питлик, касієр філії укр. педаґ. Т-ва.

Іван Загаєвич.

Микола Масюк.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ЕМБРІДЖ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 47, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся 15-го грудня с. р. в гали соціялістів при 4-тій улици. Початок точно пів до другої попол. Неявивший ся член без важної причини, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Обовязком кождого члена привести на мітінґ бодай одного, як не кілька нових членів. А для Вас, братя робітники, котрі еще не належите до жадної зап. орґанізації, есть добра нагода вписатись тепер до Р. Н. Союза через від. 47 длятого, що принимаємо нових членів без вступного. Братя, не відтягайте ся з дня на день і не кажіть, що впишете ся пізнійше, бо не знаєте, що чекає вас завтра, а ті страшні видовища які в ембріджських фабриках що дня Вам представляють ся, нехай будуть для Вас погрозою, бо бачите кождого дня, як там несуть когось з поторощеними кістками. — І. Кіч, предс.; М. Фук, кас.; Н. Кіч, секр.

ГЕМОНД, ІНД. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 226, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи, тож кождий член обовязаний явити ся. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Усіх тих Русинів, котрі проживають у нашій місцевости а не належать до жадної орґанізації, просимо на сей мітінґ прибути, а ми приймемо кождого до нашого Братства за половину вступного. — О. Козма, секр.

САЙКСВІЛ. Па. Бр. сьв. О. Николая, від. 129, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 8. грудня (децембра) с. р., о год. 2-гій по Службі Божій, в А. Прочка під ч. 26. На тім мітінґу має ся явити кождий місцевий і позамісцевий член, бо суть важні справи до полагодженя, а також вибір нового уряду. Кождий довгуючий член має вирівнати свій довг, бо в противнім разі зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. Буде ся принимати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — А. Прочко, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу дня 14. грудня (децембра) с. р., точно о год. 7-мій вечером, в гали під ч. 83 Лівінґтон стр. На тім мітінґу предложить ся справоздане урядників з їх цілорічної діяльности, а контрольна комісія здасть звіт з братських приходів і розходів за рік 1912. Довгуючі члени мають вирівнати всі свої залеглости, бо в противнім разі не будуть мати права забирати голосу на нарадах, анї не можуть бути вибраними на урядників, а врешті зістануть суспендовані з Братства і з Р. Н. Союза. На кінци наступить вибір нових урядників. Кождий член Братства має на той мітінґ явити ся під загрозою кари $1.00, а урядник $2.00. — І. Цурчак, предс.; Я. Цурчак, кас.; А. Дронжевський, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 82, подає до відома всім своїм членам, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім кождий член має явити ся і свій довг вирівнати. Член, котрий на сім мітінґу не заплатить свого довгу, зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Позамісцеві члени мають явити ся під загрозою $1.00 кари. На сім мітінґу буде справоздане касове і вибір нового уряду. — І. Луців, секр.

БАРНЕСБОРО, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 166, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-го грудня с. р. точно о год. 2-ій по полудни в гали церковній, де прочитає ся справоздане касове і буде вибирати ся новий уряд. Котрий член не появить ся на сей мітінґ, зістане покараний після братського статута. — Н. Ревак, секр.

ЛІТСДЕЙЛ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 110, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 8-го грудня (дец.) с. р., точно о год. пів до 2-гої. Неприсутний член заплатить кару $1.00. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. На тім мітінґу буде вибирати ся новий уряд. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. — А. Роман, секр.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Василия, від. 87, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-го грудня с. р. в гали „Одд Феловс", Кушінґ Блак, точно о год. 1-шій по полудни. На тім мітінґу оголосить ся справоздане касове, а потім відбуде ся вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари. — Д. Сухина, предс.; В. Удич, кас.; С. Кінь, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Сестр. Неп. Зач. Пресьвятої Діви Марії, від. 252, повідомляє всі свої членкині, що річний мітінґ відбуде ся дня 8-го грудня (дец.) с. р. о год. 3-ій по полудни під греко-католицькою церквою. Всі членкині мають явити ся на сей мітінґ, бо прочитає ся справоздане касове і буде вибирати ся новий уряд. Неявивші ся сестри зістануть укарані після статута. — А. Федько, предс.; Ю. Олекса, кас.; М. Валло, секр.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. сьв. І. Хрестителя, від. 56, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Неявивший ся член заплатить 50 цт., а урядник $1.00 кари. — М. Пуцило, предс.; С. Ґрушкевич, секр.

ДУКЕЙН, ПА. Бр. сьв. Стефана, від. 268, повідомляє всіх своїх членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім кождий член повинен явити ся, бо будуть полагоджувати ся дуже важні справи. Неприсутний член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — М. Баран, предс.; М. Балок, кас.; І. Гришо, секр.

ТРЕСКОВ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 271, подає до загальної відомости, що річний мітінґ відбуде ся дня 15. грудня с. р. о год. 1-шій пополудни, в місцевій школї. Кождий член має на той мітінґ явити ся, бо суть дуже важні справи до залагодженя і буде вибір нового уряду. Котрий член не вирівнає своїх залеглостий, не буде мати права вибору на урядника ані голосу. Котрий член не явить ся на той мітінґ на означену пору, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. Наше Братство буде принимати нових членів за половину вступного. Користайте, Братя, з доброї нагоди! — За Виділ: Г. Думанський, предс.; М. Кравчук, кас.; М. Майхрук, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 165, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-го грудня (дец.) с. р. На тім мітінґу кождий член має явити ся точно о 2-гій годині пополудни, бо буде справоздане касове і вибір нового уряду. Неявивший ся член підлягає карі $1.00, а урядник $2.00. Котрий член довжний місячне а не заплатить, буде суспендований з Братства і з Р. Н. Союза. — С. Зелінка, предс.; П. Демкович, кас.; С. Коцоловський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Урядники Тов. Богдана Хмельницького, від. 133, повідомляють всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу 14. грудня с. р. о 7-ій годині вечером в гали церковній. На тім мітінґу буде вибір урядників на 1913 рік. Всіх членів просить ся о участь в тім мітінґу, а довгуючих членів о вирівнанє свого довгу і відданє старих тікетів з балю. Член, котрий не вирівнає свого довгу, буде позбавлений бенефіту або зістане вичеркнений з Товариства. Член, котрий зпізнить ся 5 мінут по 7.30, буде караний 25 ц.; єсли не явить ся цілком на мітінґ без жадної причини, буде караний 50 ц. Урядник чи то не явить ся чи спізнить ся, заплатить $1.00 кари. — За Комітет: В. Кузьма, предс.; А. Ціхович, кас.; І. Бардаль, секр.

ПАСЕЙІК, Н. ДЖ. Бр. сьв. О. Николая, від. 42, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в неділю дня 15. грудня (дец.), по Службі Божій. На тім мітінґу будуть важні ухвали і справозданє предсідателя, секретаря, касієра і контрольорів, а відтак вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару $1.00 і стратить право голосу на 3 місяці. Неприсутний урядник заплатить $2.00 кари. Члени мешкаючі поза границями стейту Ню Джерзи суть вільні від мітінґу і кари. Всї члени мають вирівнати свої довги, бо дуже легко можуть бути суспендовані. Члени, що прийдуть на мітінґ в нетверезім стані, не будуть мати голосу. — А. Ящишак, предс.; Г. Данчак, секр.

ВІЛКСБЕРІ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 99, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-того грудня с. р. о год. 1-шій по полудни, зараз по Службі Божій. На тім мітінґу зложить ся справозданє касове, а по сїм наступить вибір нового уряду. Буде принимати ся нових членів від 16 до 30 літ без вступного, а від 30 до 45 літ за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Мандзиняк, пред.; І. Музика, кас.; П. Герман, секр.

ЕЛЇЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. сьв. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх місцевих і замісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся 14. грудня (дец.) с. р. в тій самій гали, де і перше. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Кождий член має вирівнати всі свої довги. На тім мітінґу буде вибирати ся новий уряд і буде справоздане за минувший рік. Котрий член не явить ся на мітінґ, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. — С. Бобер, секр.

СУПІРІОР, ВІС. Бр. сьв. О. Николая, від. 103, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 15. грудня є. р. відбуде ся річний мітінґ в домі Юрія Іляша, під ч. 235 Мейн стр., о год. пів до другої пополудни. На тім мітінґу має явити ся кождий член, бо суть важні справи до полагодженя, як також вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглі довги, бо в противнім разї зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Котрий член на тім мітінґу не явить ся, заплатить 50 ц., а урядник $1.00. — П. Носів, пр.; Ю. Іляш, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. ім. М. Шашкевича, від. 311, взиває всіх своїх членів на річний мітінґ, що відбуде ся дня 14. грудня с. р. (вечером), під ч. 134 Іст 7. улиця (у Мілєра). Довгуючі члени не будуть мати голосу і не будуть могли кандидувати на урядників, бо на тім мітінґу переведе ся вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — Й. Крицун, предс.; Т. Скоробогатий, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15. грудня с. р. в церковній галї, зараз по Службі Божій. На тім мітінґу всї урядники і контрольна комісія здадуть свої справозданя, а відтак наступить вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо инакше стратять право голосованя, а опісля зістануть суспендовані. Котрий член на сім мітінґу не явить ся, заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — А. Литвин, предс.; В. Скиба, секр.

ВЕСТ НЮТОН, ПА. Братство сьв. О. Николая, від. 255, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінґ відбуде ся дня 8-го грудня (дец.) с. р. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. На тім мітінґу має явити ся кождий член, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Дм. Ворик, секр.

РАРІТОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 332, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбуде ся дня 15-го грудня (дец.) с. р. точно о год. 2-ій по полудни в Рокко Гол, Дівіжен Стр. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — Д. Лобюк, предс.; Т. Григорчук, секр.

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пр. Богородиці, від. 149, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 14. грудня (дец.) с. р., о год. 8. вечер відбуде ся річний мітінґ, на котрім прочитає ся справоздане касове і буде вибір нового уряду на р. 1913. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — Ф. Петришин, предс.; М. Бойко, кас.; І. Рудик, секр.

ТЕЙЛОР, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 92, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 14-го грудня с. р. точно о год. 7-ій вечером, на котрім контрольна комісія здасть справоздане зі стану каси і буде вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. Також повідомляє ся всїх Русинів в Тейлор, що в місяцю ґрудню буде принимати ся нових членів без вступного до Братства а до Р. Н. Союза після статута. — М. Гайдук, предс.; П. Обаль, кас.; І. Ванкевич, секр.

БЕРВІК, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 153, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15-го грудня с. р., о год. 2-ій по полудни. Кождий член має явити ся на тім мітінґу, бо суть важні справи до полагодженя, а також прочитає ся справоздане касове і буде вибір нового уряду. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — О. Скомський, пр.; І. Дубіль, секр.

СМОК РОН, ПА. Бр. сьв. Георгія, від. 135, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в місяци грудню, першої неділї по 15-тім. На тім мітінґу відбуде ся вибір нового уряду і полагодять ся инші важні справи. Котрий член на тім мітінґу не явить ся, заплатить $1.00 кари, а урядник $2.00. — В. Голубінка, предс.; М. Мандзяк, кас.; П. Цапар, секр.

ПОРТ ДЖЕРВІС, Н. Й. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 198, повідомляє всїх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся в домі Д. Покітинського, при 9 Кінґ Стр., о годині 7. вечером, річний мітінґ, на котрім буде справоздане за минувший рік і вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. — І. Шевчук, предс.; А. Білик, кас.; Ф. Бернад, секр.

ПЛЕЗЕНТ ВАЛЕЙ, ПА. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 80, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15. грудня (дец.) с. р. о год. 1-ій пополудни у власнім домі. Кождий член мусить явити ся на тім мітінґу, бо суть важні справи до полагодженя. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разї зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Котрий член не явить ся на тім мітінґу, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Ф. Звір, предс.; П. Славнік, секр.

ВІЛМЕРДІНҐ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 159, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р., о год. 2-гій попол. відбуде ся річний мітінґ, на котрім буде вибір нового уряду. Кождий довгуючий член має вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару 50 цт., а урядник $1.00. — Г. Скальський, предс.; С. Степаник, кас.; І. Шушереба, секр.

ТЕРРИВІЛ, КОНН. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 54, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 15. грудня с. р. точно о год. 1.30 з полудня, на Аллан стр. в гали церковній. Неявивший ся член заплатить кару після статута. На тім мітінґу прочитає ся справоздане касове і буде вибирати ся новий уряд. Нових членів буде принимати ся без вступного до Братства через 2 місяці, а до Р. Н. Союаз після статута. — Ю. Ціхонь, предс.; М. Вавриняк, кас.; В. Миндера, секр.

ЛОРЕЙН, О. Бр. Преображенія Іс. Христа, від. 286, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 15. грудня с. р. відбуде ся річний мітінг, на котрім відбуде ся вибір нового уряду. Всї довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. При тій нагоді подає ся до відома всїм тутешним Русинам, що через два місяці: грудень і січень будемо принимати нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Приступайте, Родимці, громадно до нашого Братства і до Р. Н. Союза, а на случай якогонебудь нещастя будете спокійні о свою долю і о будучу судьбу своєї родини. — Петро Решетар, сек.

МАГАНОЙ СІТИ, ПА. Бр. сьв. О. Николая, від. 222, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся в руській школї дня 8. грудня (децембра) с. р., о год. пів до другої пополудни. На тім мітінґу буде вибір нового уряду. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Родимці! Вступайте до нашої щиро руської орґанізації і заобезпечте себе на случай недуги, калїцтва або і смерти! Тисяч долярів се гарна посмертна запомога, а вкладка не велика. — О. Качмарик, предс.; В. Красїнький, кас.; М. Кохан, секр.

КАРНЕҐІ, ПА. Тов. „Зап. Січ", від. 136, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня с. р., о год. 1-шій попол. відбуде ся в церковній гали річний мітінґ, на котрім буде вибір нового уряду. Кождий довгуючий член має вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Я. Гойсан, секр.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. сьв. О. Николая, від. 225, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня с. р., о год. 1-шій пополудни, відбуде ся річний мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи, як справоздане касове, вибір нового уряду і т. п. Кождий довгуючий член має вирівнати всі свої залеглости, бо инакше зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1.00. На тім мітінґу буде принимати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — І. Якимів, предс.; А. Кравець, секр.

ТАВЕР СІТИ, ПА. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 161, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 22. грудня с. р. о год. 2-ій пополудни. Котрий член не явить ся на тім мітінґу, заплатить $1.00, а урядник $2.00 кари. — Іван Васко, предс.; Е. Ґурняк, кас.; К. Волошин, секр.

ВАЙТІНҐ, ІНД. Сестр. Успенія Пр. Богородиці, від. 199, повідомляє всї свої членкині, що дня 16-го грудня (дец.) с. р. відбуде ся річний мітінґ, на котрім буде вибирати ся новий уряд. Кожда неявивша ся сестра заплатить $1.00, а урядничка $2.00 кари. — Р. Балоґ, секр.

СОНДЕРЛЕНД, МАСС. Бр. сьв. Петра і Павла, від. 183, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінґ відбуде ся 15. грудня с. р. Кождий неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — Г. Мельник, секр.

БІВЕРДЕЙЛ, ПА. Бр. сьв. Николая, від. 126, повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в галї церковній дня 15. грудня с. р. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо инакше будуть карані після статута. На тім мітінґу буде вибирати ся новий уряд. — І. Валко, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 230, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що дня 8. грудня (дец.) с. р., зараз по Службі Божій, відбуде ся в церковній ґалї, 526 Вест Раєн Аве., річний мітінґ, на котрім буде справоздане касове і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо инакше зістануть виключені з Братства і з Р. Н. Союза. Котрий член на сей мітінґ не прийде, заплатить кару $1.00, а урядник $2.00. Нових членів буде принимати ся до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. — Д. Ткачик, предс.; І. Сухий, кас.; І. Федан, секр.

ЛІЗЕНРІНҐ, ПА. Бр. сьв. Ів. Хрестителя, від. 59, взиває своїх членів, щоби явили ся на річний мітінґ, котрий відбуде ся в неділю дня 15. грудня (дец.) с. р. точно о год. 1-ій пополудни в парохіяльній школї. На тім мітінґу буде вибирати ся новий уряд. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости. — Ф. Козловський, пр.; П. Коцан, кас.; А. Овад, секр.

ЕЛЗВОРТ, ПА. Бр. сьв. Михаїла, від. 109, взиває всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, щоби кождий явив ся на річний мітінґ, котрий відбуде ся дня 22-го грудня (дец.) с. р. зараз по Службі Божій о 1-ій годині пополудни. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. — М. Баґда, секр.

НОРТҐЕМПТОН, ПА. Сестр. сьв. Ольги, від. 318, повідомляє всї свої місцеві і позамісцеві членкині, що дня 15. грудня с. р., о год. 2-гій пополудни, відбуде ся річний мітінґ, на котрім здасть ся справоздане касове, а відтак наступить вибір нового уряду. Неявивша ся членкиня заплатить 50 ц. кари, а урядничка $1.00. — Ксеня Деревяна, секр.

Горніть ся, Родимці, до Руського Народного Союза, бо се наша найбільша організація на чужині!